

Regeringens proposition

2004/05:43

Försvarsmaktens grundorganisation

Prop.
2004/05:43

Regeringen överlämnar denna proposition till riksdagen.

Stockholm den 28 oktober 2004

Göran Persson

Leni Björklund
(Försvarsdepartementet)

Propositionens huvudsakliga innehåll

Ominriktningen av det svenska försvaret fortsätter. Regeringen har i propositionen Vårt framtida försvar (prop. 2004/05:5) den 23 september 2004 redovisat inriktning och förslag i dessa avseenden.

Denna proposition innehåller förslag om utformningen av Försvarsmaktens grundorganisation. För att den insatsorganisation som föreslås i propositionen Vårt framtida försvar skall få föreslagen inriktning är det nödvändigt att förändra grundorganisationen. Regeringen föreslår att ett stort antal organisationsenheter läggs ned, att några organisationsenheter omlokaliseras och att några nya organisationsenheter inrättas. I propositionen redovisar regeringen också de övriga förändringar som bör göras i Försvarsmaktens grundorganisation.

1	Förslag till riksdagsbeslut.....	3
2	Ärendet och dess beredning.....	4
3	Försvarmaktens grundorganisation.....	6
3.1	Bakgrund.....	6
3.1.1	Inledning.....	6
3.1.2	Inriktande regeringsbeslut.....	6
3.1.3	Förbättrad planerings-, besluts- och uppföljningsprocess.....	8
3.2	Arbetets bedrivande.....	9
3.2.1	Arbetsmetod.....	9
3.2.2	Metod för grundorganisationsanalys.....	10
3.3	Utgångspunkter.....	11
3.3.1	Försvarmaktens budgetunderlag för 2005.....	11
3.3.2	Övriga redovisningar från Försvarmakten....	14
3.3.3	Vissa tidigare utredningar.....	15
3.3.4	Försvarsberedningens rapport.....	16
3.3.5	Sammanfattning.....	17
3.4	Förändringar i grundorganisationen.....	18
3.5	Ekonomiska frågor.....	55
3.5.1	Hyresbesparingar.....	55
3.5.2	Investeringskostnader.....	56
3.5.3	Sammanfattning.....	60
3.5.4	Hyrestider.....	60
3.6	Särskilda frågor.....	60
3.6.1	Garnisonschef.....	60
3.6.2	Anläggningar för strid i bebyggelse.....	61
3.6.3	Konsekvenser för Fortifikationsverket.....	61
3.7	Grundorganisationens framtida utformning.....	62
3.8	Försvarmaktens säkerhetsinspektion.....	63

Regeringen föreslår att riksdagen

godkänner regeringens förslag

1. att lägga ned Jämtlands fältjägarregemente i Östersund, Norrlands dragonregemente i Arvidsjaur, Södermanlands regemente i Strängnäs, Gotlands regemente i Gotland/Visby, Andra ytstridsflottiljen i Haninge/Berga, Älvsborgs amfibieregemente i Göteborg, Sydkustens marinbas i Karlskrona, Ostkustens marinbas i Haninge/Berga, Jämtlands flygflottilj i Östersund, Gotlands militärdistriktsstab i Gotland/Visby, Försvarsmaktens Halmstadskolor i Halmstad, Örlogsskolorna i Karlskrona, Arméns tekniska skola i Östersund, Militärhögskolan i Östersund och Flygvapnets Uppsalaskolor i Uppsala (avsnitt 3.4)

2. att omlokalisera Artilleriregementet från Kristinehamn till Boden, Första ubåtsflottiljen från Haninge/Berga till Karlskrona, Vaxholms amfibieregemente från Vaxholm till Haninge/Berga, Försvarsmaktens logistik från Karlstad till Stockholm och Försvarsmaktens sjukvårdscentrum från Hammarö till Göteborg (avsnitt 3.4)

3. att inrätta Marinbasen i Karlskrona, Försvarsmaktens tekniska skola i Halmstad, Sjöstridsskolan i Karlskrona och Luftstridsskolan i Uppsala (avsnitt 3.4) samt

4. till omfattning av Försvarsmaktens grundorganisation och lokalisering av de organisationsenheter som ingår i grundorganisationen (avsnitt 3.7).

Till grund för denna proposition ligger bl.a. Försvarsberedningens säkerhets- och försvarspolitiska rapporter våren 2003, Säkrare grannskap – osäker värld (Ds 2003:8) och Vårt militära försvar – vilja och vägval (Ds 2003:34) samt en försvarspolitisk rapport våren 2004, Försvar för en ny tid (Ds 2004:30). Försvarsberedningen ansåg det rimligt att utreda ett antal ekonomiska nivåer för utgiftsområdet. De fyra alternativen som angavs var en oförändrad ram, en ökning respektive minskning med 3 miljarder kronor samt en minskning med 6 miljarder kronor.

Mot bakgrund av bl.a. Försvarsberedningens rapporter under 2003 beslutade regeringen den 26 juni 2003 om planeringsanvisningar till myndigheterna vilka skulle redovisas under våren 2004.

Försvarsmakten överlämnade i sitt budgetunderlag för 2005 redovisningar och förslag i enlighet med planeringsanvisningarna. Underlaget har kompletterats ett flertal gånger exempelvis den 30 april 2004. Regeringen behandlar underlagens delar om grundorganisationen i denna proposition.

Regeringen beslutade den 11 december 2003 att tillkalla en särskild utredare i syfte att lämna förslag på hur internationell militär test- och övningsverksamhet på svenskt territorium kan utvecklas. Utredningen överlämnade den 30 juni 2004 sitt betänkande SOU 2004:77 Snö, mörker och kyla. Betänkandet remissbehandlades inte. Regeringen har behandlat frågorna i propositionen Vårt framtida försvar (prop. 2004/05:5). Vissa av betänkandets frågor behandlas också i avsnitt 3.1.

Regeringen har i budgetpropositionen för 2005 (prop. 2004/05:1) lämnat förslag om anslag för 2005 inom utgiftsområde 6 Försvar samt beredskap mot sårbarhet.

Regeringen bemyndigade den 28 augusti 2003 chefen för Försvarsdepartementet att tillsätta en särskild arbetsgrupp för att inkomma med förslag till Försvarsmaktens framtida grundorganisation. Chefen för Försvarsdepartementet beslutade om arbetsgruppen den 29 augusti 2003. Arbetsgruppen besökte det absoluta flertalet av Försvarsmaktens organisationsenheter. Vid dessa tillfällen fick den berörda enheten möjlighet att redovisa förhållandena vid enheten samt utvecklingsmöjligheterna m.m. Vidare har cheferna för respektive enhet fått möjlighet att vid särskilda möten med arbetsgruppen redovisa sin och enhetens syn. Utöver detta har kommuner och länsstyrelser i mars och augusti 2004 fått möjlighet att framföra sina synpunkter till chefen för Försvarsdepartementet. Arbetsgruppen har också återkommande informerat de berörda centrala arbetstagarorganisationerna och givit dem tillfälle att framföra synpunkter. Slutligen har skriftliga synpunkter och uppfattningar redovisats av ett stort antal myndigheter, organisationer och enskilda. Arbetsgruppen redovisade sitt underlag för Försvarsdepartementet i september 2004.

Arbetsgruppens underlag har legat till grund för regeringens ställningstagande och förslag till utformningen av Försvarsmaktens förändrade grundorganisation.

Regeringen redovisade i september 2004 i propositionen Vårt framtida försvar (prop. 2004/05:5) sina förslag och sin inriktning avseende försvarets fortsatta utveckling. Regeringen lämnar nu en proposition med

förslag avseende grundorganisationen. Förslagen motsvarar delar av den bedömning regeringen redovisade i prop. 2004/05:5. I skrivelsen till riksdagen den 28 oktober 2004 Återkallelse av del av proposition 2004/05:5 Vårt framtida försvar (skr. 2004/05:42) återkallar regeringen det avsnitt i propositionen som behandlar Försvarmaktens grundorganisation. Prop. 2004/05:43

3.1 Bakgrund

3.1.1 Inledning

Riksdagen beslutade i mars 2000 om omfattande förändringar i Försvarsmakten (prop. 1999/2000:30, bet. 1999/2000:FöU2, rskr. 1999/2000:168). Beslutet innebar bl.a. att ett stort antal organisationsenheter i grundorganisationen skulle läggas ned. Vidare skulle ledningsstrukturen förändras och en militärdistriktsorganisation införas. I juni samma år beslutade riksdagen om ytterligare förändringar i grundorganisationen (prop. 1999/2000:97, bet. 1999/2000:FöU7 och bet. 1999/2000:FöU8, rskr. 1999/2000:250 och rskr. 1999/2000:251). Viktiga delar i det beslutet gällde Försvarsmaktens underhållstjänst samt skolor och centrum.

Genom ändringar av regleringsbrevet för Försvarsmakten i mars respektive juni 2000 uppdrog regeringen åt Försvarsmakten att den 30 juni 2000 lägga ned organisationsenheterna, dock skulle några organisationsenheter läggas ned vid en senare tidpunkt. I besluten uppdrog regeringen vidare åt Försvarsmakten att den 1 juli 2000 inrätta bl.a. militärdistriktsorganisationen.

Försvarsmakten har i sin årsredovisning för respektive år redovisat arbetsläget när det gäller förändringarna i grundorganisationen. I allt väsentligt har Försvarsmakten kunnat genomföra förändringarna inom den tidsram regeringen bestämt.

Efter dessa förändringar har reformeringen av Försvarsmakten fortsatt, med bl.a. riksdagens beslut i november 2001 om försvarsbeslut 2002 – 2004 (prop. 2001/02:10, bet. 2001/02:FöU2, rskr. 2001/02:91).

3.1.2 Inriktande regeringsbeslut

Regeringen har tidigare fattat olika beslut som direkt eller indirekt har betydelse för arbetet med grundorganisationens utformning. I maj 2003 beslutade regeringen om differentierad beredskap för Försvarsmakten.

I juni 2003 beslutade regeringen om planeringsanvisningar för Försvarsmaktens budgetunderlag för 2005 inför denna proposition enligt följande. Regeringens beslut innebar bl.a. att Försvarsmakten i de fyra ekonomiska nivåerna skulle redovisa förslag till en från militära utgångspunkter optimal grundorganisationsstruktur. Strukturen i de olika nivåerna skulle utgå från de krav insatsorganisationen och andra militärt styrande faktorer ställde, bl.a. skolor och utbildning, bemanning av skolor m.m, behov av kompetens, internationell verksamhet samt exportstöd. Redovisningen skulle också innehålla principiella grundorganisatoriska strukturer och avse myndighetens samtliga delar och nivåer samt behandla även de organisatoriska konsekvenserna på central, regional och lokal nivå. Redovisningen skulle däremot inte behandla enskilda organisationsenheter eller lokalisering av dessa. Utöver detta skulle Försvarsmakten redovisa förslag till en förbättrad planerings-, besluts- och uppföljningsprocess för förändringar i grundorganisationen.

I augusti 2003 beslutade regeringen att ett underlag inför 2004 års försvarsbeslut om förändringar i Försvarsmaktens grundorganisation skulle utarbetas av en arbetsgrupp inom Regeringskansliet (Försvarsdepartementet). Vidare bestämdes att Fortifikationsverket skulle biträda arbetsgruppen samt bemyndigades chefen för Försvarsdepartementet att besluta om arbetsgruppen, dess arbete samt de ytterligare anvisningar som behövdes.

När det gällde gruppens arbetssätt beslutade chefen för Försvarsdepartementet att arbetsgruppen nära skulle följa Försvarsmaktens arbete med att utarbeta budgetunderlaget för 2005. Vidare skulle gruppen fortlöpande beakta Försvarsmaktens arbete när det gällde uppdraget i planeringsanvisningarna om att redovisa förslag till en förbättrad planerings-, besluts- och uppföljningsprocess för förändringar i grundorganisationen. Vidare skulle gruppen pröva de grundorganisatoriska delarna av Försvarsmaktens redovisning i budgetunderlaget för 2005 samt de andra redovisningar rörande grundorganisationen som myndigheten skulle lämna inför försvarsbeslutet.

I sitt beslut i augusti 2003 bestämde regeringen även om riktlinjer för arbetsgruppens arbete och anförde att arbetsgruppens förslag bl.a. skulle omfatta hela Försvarsmakten, vara sammanhållet och innehålla en helhetslösning, vara spårbart, vara motiverat så att skälen för varje förslag kan utläsas samt vara kostnadsberäknat så att förändringar som genomförs kan följas upp. Gruppen skulle också väga in ett antal försvarspolitiska, ekonomiska, regionalpolitiska, arbetsmiljömässiga och miljöpolitiska aspekter i sitt arbete.

När det gällde de försvarspolitiska aspekterna angavs bl.a. följande. Gruppens förslag skulle skapa rationella produktionsförutsättningar och en långsiktigt hållbar organisationsstruktur som kan svara mot de krav som den nya strukturen med bl.a. insatsförband ställer. Förslag till reduceringar skulle i första hand innebära att organisationsenheter avvecklas eller integreras med andra organisationsenheter. De grundorganisatoriska resurser som bibehålls skulle så långt möjligt inrymma även eventuellt tillkommande verksamhet från avvecklade eller omlokaliserade organisationsenheter. För att svara mot de krav som den framtida Försvarsmaktens organisation ställer avseende bl.a. rationella utbildningsvolymerna skulle grundorganisationen omfatta främst större och integrerade organisationsenheter. Gruppen skulle så långt möjligt undvika att lämna förslag som innebar att det blir endast begränsad verksamhet på en ort. Med undantag för dimensionerande övnings- och skjutfält skulle särskild infrastruktur för anpassning inte ligga till grund för utformningen av grundorganisationen. Konsekvenserna och effekterna för Försvarsmaktens logistik skulle belysas särskilt. Möjligheterna till samverkan mellan Försvarsmakten och annan statlig verksamhet på en ort för att åstadkomma en för staten sammantaget rationell verksamhet skulle beaktas. Vidare skulle förslaget till grundorganisation utformas så att nödvändiga kompetenser kan vidmakthållas och utvecklas. Grundorganisationen skulle vidare medge förutsättningar för den egna personalens utveckling och kompetensuppbyggnad. Slutligen skulle Försvarsmaktens förmåga att kunna hantera specialfunktioner beaktas.

I fråga om ekonomiska aspekter skulle det samlade grundorganisatoriska förslaget rymmas inom de anslagsnivåer som angavs i rege-

ringens beslut i juni 2003 med planeringsanvisningar för Försvarsmakten. Grundprincipen skulle vara att förändringarna på sikt skall leda till lägre driftskostnader. Kostnader för nyinvesteringar och omlokaliseringar skulle minimeras. I fråga om regionalpolitiska aspekter angav regeringen att de berörda lokala arbetsmarknadsregionernas sårbarhet ur regionalpolitiska och arbetsmarknadspolitiska synvinklar skulle beaktas, liksom att särskild hänsyn skulle tas till försvarsmaktsberoendet, dvs. andelen sysselsatta i Försvarsmakten i förhållande till det totala antalet sysselsatta. För arbetsmiljöaspekter angavs att frågor om skydd mot olycksfall och ohälsa för anställda och totalförsvarspliktiga som verkar inom Försvarsmakten samt frågor om en god arbetsmiljö i övrigt skulle beaktas. Slutligen angavs i riktlinjer avseende miljöpolitiska aspekter att grundorganisationen skulle utformas så att Försvarsmakten svarar mot sitt ansvar som sektormyndighet för ekologisk hållbarhet.

Regeringen angav i sina riktlinjer bl.a. också att gruppen i sin redovisning skulle ange när förändringen av grundorganisationen bör inledas och när den bedöms kunna vara avslutad.

3.1.3 Förbättrad planerings-, besluts- och uppföljningsprocess

Av regeringens planeringsanvisningar till Försvarsmakten i juni 2003 framgick att Försvarsmakten skulle redovisa ett förslag till förbättrad planerings-, besluts- och uppföljningsprocess för förändringar i grundorganisationen.

Försvarsmakten redovisade uppdraget i mars 2004. Myndigheten anförde att redovisningen inom den utvecklade processen skall göras genom ett antal grundläggande termer som visar på utveckling per ort och förband. Exempel på sådana grundläggande termer är anslagsförbrukning, personal, totalförsvarspliktiga och avvecklingskostnader. Försvarsmakten har börjat ta fram ett förslag till modell för budget- och redovisningsdokumentation i väsentliga termer. Förslaget behandlar modell och process för framtagning av rapporter avseende budget och redovisning.

Processen för planering, beslut och uppföljning skall inarbetas i de ordinarie processerna inom myndigheten. Myndighetsinterna anvisningar har utarbetats för att möjliggöra att kostnads- och personårsutvecklingen skall kunna redovisas konsekvent och spårbart över flera år, liksom att redovisningen skall kunna göras inklusive respektive exklusive kostnader för avveckling/omstrukturering.

Efter redovisningen i mars 2004 har Försvarsmakten vidareutvecklat dessa interna anvisningar för att ytterligare tydliggöra hela processen och dess delar med delansvar.

Regeringen bedömer att denna nya process för planering, beslut och uppföljning – tillsammans med andra redovisningsmodeller som Försvarsmakten har redovisat i sin årsredovisning för 2003 – kommer att lägga grund för betydligt förbättrade möjligheter att följa upp grundorganisatoriska förändringar i Försvarsmakten.

3.2.1 Arbetsmetod

Varje förändring som gäller Försvarsmaktens grundorganisation berör ett mindre eller större antal personer, både inom och utom Försvarsmakten. Vid större förändringar berörs även kommuner och regioner. Det är därför viktigt att regeringens förslag och bedömningar om grundorganisationen är spårbara och förståeliga för dem som berörs, även om de inte delar regeringens uppfattningar och slutsatser. En annan sida av denna sak är att det är viktigt att alla berörda får möjlighet att redovisa sina förslag och uppfattningar.

För att tillgodose dessa utgångspunkter valde den av regeringen tillsatta arbetsgruppen följande arbetsmetod. Under perioden mars – juni 2004 besökte arbetsgruppen det absoluta flertalet av Försvarsmaktens organisationsenheter. Vid varje sådant besök erbjöds aktuell enhet möjlighet att redovisa förhållandena vid enheten samt utvecklingsmöjligheter m.m. Vid de flesta av dessa besök deltog även representanter för kommunen och i några fall t.ex. länsstyrelsen och lokal högskola. Utöver detta gavs cheferna för respektive enhet möjlighet att vid särskilda möten med arbetsgruppen på Försvarsmaktens högkvarter i april 2004 redovisa sin enhets syn, antingen individuellt eller inom ramen för en gemensam funktionsredovisning. På detta sätt har Försvarsmaktens förband, skolor och centrum givits möjlighet att redovisa sina uppfattningar direkt till arbetsgruppen, samtidigt som gruppen på plats har kunnat bedöma bl.a. produktionsförutsättningarna.

Vid sidan om detta har kommuner och länsstyrelser i mars och i augusti 2004 fått möjlighet att till försvarsministern, med deltagande ur arbetsgruppen, framföra sina synpunkter.

En viktig del i arbetsgruppens arbete, vilket regeringen också framhöll i sina riktlinjer, har varit att löpande hålla de berörda centrala arbetstagarorganisationerna informerade om gruppens arbete och ge dem tillfälle att framföra synpunkter. Arbetsgruppen har därför återkommande redovisat arbetsläget m.m. för arbetstagarorganisationerna under perioden december 2003 – augusti 2004. Arbetstagarorganisationerna har vid dessa tillfällen lämnat värdefulla synpunkter och varit ett gott stöd för gruppen i dess arbete.

Utöver detta har skriftliga synpunkter och uppfattningar redovisats från ett stort antal myndigheter, organisationer och enskilda. Dessa skrivelser m.m. finns i Försvarsdepartementets akt (Fö2003/2621/MIL, m.fl. diarie-nummer). Bl.a. följande skrivelser har kommit in. Länsstyrelsen i Blekinge har i en skrivelse i mars 2004 om försvarets verksamhet och närvaro i Blekinge framhållit bl.a. Blekinges geografiska läge, materiel-försörjningen vid Kockums AB samt de goda övningsbetingelserna. Bodens kommun har i mars 2004 överlämnat information om garnisonens betydelse för kommunen och för Sverige. Kommunen redovisar översiktligt det man anser vara de stora fördelarna med kommunen och regionen. Det gäller bl.a. den integrerade garnisonen, den positiva personalrekryteringen, garnisonens och övningsfältens klimatologiska läge samt de totalförsvarspiktigas positiva omdömen. I en skrivelse i mars 2004 om förutsättningarna för samarbete på utbildningsområdet

påpekar Halmstads kommun att det i dag redan finns ett välutvecklat samarbete mellan kommunen, högskolan och garnisonen. Kommunen framhåller att stora steg redan har tagits i syfte att binda samman gymnasieskolor och vuxenutbildning med högskolans program och kurser respektive militärhögskolan i Halmstad. Eksjö kommun och länsstyrelsen i Jönköpings län har i en gemensam skrivelse i maj 2004 redovisat förhållanden om Eksjö garnison och garnisonens betydelse för kommunen och regionen samt om garnisonens utvecklingsmöjligheter. De två instanserna pekar särskilt på den internationella betydelse som verksamheten vid Totalförsvarets ammunitions- och minröjningscentrum (SWEDEC) och Ingenjörregementet har. De framhåller att fältarbetsutbildningen på många sätt är unik och att garnisonen har unika utbildningsmöjligheter bl.a. inom området ammunitions- och minröjningsverksamhet. Skövde kommun har i en skrivelse i maj 2004 om förutsättningarna för militär verksamhet i Skövde särskilt pekat på de ekonomiska fördelarna av en fortsatt omfattande militär verksamhet i regionen, samverkan med Högskolan i Skövde, goda arbetsmöjligheter för officersfamiljens medflyttande och karriärväxling samt regionens utbyggda infrastruktur.

3.2.2 Metod för grundorganisationsanalys

Försvarsmakten redovisade i budgetunderlaget för 2005 i stort det underlag som regeringen hade begärt i planeringsanvisningarna. Regeringen vill understryka vikten av att inriktningen till ny grundorganisation för Försvarsmakten kan hänföras till bl.a. insatsorganisationen. Det förslag till principiell organisation som Försvarsmakten redovisade i budgetunderlaget för 2005 hade utarbetats i enlighet med en metod som skulle tillförsäkra denna eftersträlvade spårbarhet. Denna planeringsprocess har följande steg:

- 1) Omvärldsutveckling
- 2) Säkerhetspolitiska mål
- 3) Inriktning av försvarspolitik och ekonomiska förutsättningar
- 4) Krav på operativ förmåga
- 5) Stridskrafternas utformning
- 6) Insatsorganisationen
- 7) Dimensionerande faktorer
- 8) Grundorganisationshypotes med produktionsutlägg
- 9) Beräkning av personal- och hyreskostnader
- 10) Beräkning av den totala kostnaden för verksamheten vid grundorganisationen.

Med omvärldsutvecklingen, säkerhetspolitiska mål samt inriktning av försvarspolitiken inklusive ekonomiska förutsättningar som grund har krav på operativ förmåga identifierats. Därefter har stridskrafternas olika delar utformats och detta har resulterat i en detaljerad insatsorganisation.

Med denna insatsorganisation som grund, innehållande bl.a. personal, materiel och anläggningar, har Försvarsmakten beräknat och fastställt de för grundorganisationen dimensionerande faktorerna. Dessa är för markstridsförbanden och amfibieförbanden den årliga volymen totalförsvarspliktiga, för sjöstridskrafternas enheter antalet fartyg i drift samt för

flygstridskrafterna antalet flygtimmar för de kvalificerade flygsystemen. Därefter har en grundorganisationshypotes med ett principiellt produktionsutlägg utformats för att bedöma om det är möjligt att utbilda och öva den föreslagna insatsorganisationen inom den givna grundorganisationshypotesen. Efter detta har de kostnadsdrivande produktionsfaktorerna, dvs. personal- och hyreskostnaderna, beräknats och fastställts. Personalbehovet grundar sig på insatsorganisationens behov, behovet av personal för internationella uppgifter samt behovet av personal för att bibehålla och utveckla nödvändig kompetens. Detta gör att det totala personalbehovet i Försvarmakten överstiger insatsorganisationens behov. Avslutningsvis har Försvarmakten beräknat samtliga kostnader för grundorganisationen, inklusive utbildnings- och övningskostnaderna.

Regeringen har haft denna planeringsprocess och metod som utgångspunkt i beredningen av denna fråga.

3.3 Utgångspunkter

3.3.1 Försvarmaktens budgetunderlag för 2005

I budgetunderlaget för 2005 redovisade Försvarmakten följande ekonomiska fördelning för perioden 2005 – 2007 (2008).

(Miljoner kronor i prisläge genomförandepris 2004).

<i>Anslag/Anslagspost/</i>	<i>2004 Prognos</i>	<i>2005</i>	<i>2006</i>	<i>2007</i>	<i>2008- 2014 per år</i>
6:1:1 Förbandsverksamhet och beredskap	20 567				
Plus 3 mdkr					19 517
+ - 0 mdkr		21 265	20 726	19 486	19 117
Minus 3 mdkr		21 265	20 108	18 429	18 034
Minus 6 mdkr					17 034

Tabellen visar enbart anslagsposten 6:1:1 *Förbandsverksamhet och beredskap*. Övriga reduceringar för att hålla de angivna planeringsramarna avsågs bli genomförda inom materielområdet (anslaget 6:2 *Materiel, anläggningar samt forskning och teknikutveckling*).

För varje ekonomisk nivå har först ett förslag till en insatsorganisation tagits fram. Kostnaderna för förbandsverksamhet och materiel har därefter beräknats och avvägts för att inrymmas inom ekonomisk ram.

Skälet till den trappvisa minskningen av förbandsanslaget är att reduceringar avseende personal- och hyreskostnader faller ut först efter en uppsägningstid som enligt gällande författningar och avtal kan variera från någon månad upp till minst ett år.

Regeringen konstaterar att planeringsalternativen minus 6 miljarder kronor och plus 3 miljarder kronor i budgetunderlaget endast är överslagsmässigt beräknade. Dessa nivåer är därmed inte produktionsplanerade i samma utsträckning som alternativet oförändrad ekonomisk nivå och alternativet minus 3 miljarder kronor. Vidare framgår det av

budgetunderlaget att reduceringarna i förbandsverksamheten främst består av personal-, totalförsvarsplikts- och hyreskostnader.

I Försvarsmaktens budgetunderlag för 2005 med särskilda redovisningar, som lämnades till regeringen den 27 februari 2004, redovisas bl.a. följande om grundorganisationsutvecklingen. Försvarsmakten framhåller att långsiktighet och effektivitet bör vara styrande för grundorganisationsutvecklingen. Med långsiktighet avses att organisationen är hållbar i mer än en treårsperiod under förutsättning att likartad verksamhet genomförs. Integration av funktioner och system utgör viktiga element i den framtida strukturen. Vidare anför myndigheten att grundprincipen för utveckling av grundorganisationen bör vara att driftkostnaderna successivt skall minska. Detta kan innebära att det på kort sikt krävs investeringar och andra kostnadsdrivande åtgärder för att principen skall kunna realiseras. Grundorganisationen bör enligt myndigheten innehålla kompetens och förmåga att skapa förutsättningar att realisera intentionerna i det nätverksbaserade insatsförsvaret.

För att åskådliggöra kopplingen mellan förbanden i insatsorganisationen och de grundorganisatoriska utbildningsplattformarna redovisar regeringen i nedanstående tabell vid vilken typ av plattform olika förband utbildas och övas. Det skall påpekas att de förband som anges i tabellen endast är en exemplifiering. Det är alltså inte fråga om en fullständig redovisning av insatsorganisationens förband.

Ledningsenheter m.m.

Operativa lednings- och underhållsförband	Plattform
HKV med operativ insatsledning och stabsförband	Ledning
Insatsledning Mark, Sjö, Luft, Info, Log	Ledning
Operativ ledningsbataljon	Ledning
Signalspaningsbataljon	Ledning
Telekrigsbataljon	Ledning
Marktelebataljon	Teknisk skola
Teknisk bataljon	Teknisk skola
Logistiktransportkompani mark	Logistik
Operativ underhållsledningsstab	Logistik

Divisionsförband	Plattform
Underrättelsebataljon	Kavalleri
Fallskärmsjägarbataljon/Specialförband	Kavalleri
Jägarbataljon	Kavalleri
Säkerhetsbataljon	Mekaniserad
Luftvärnsbataljon 97/70	Luftvärn
Ingenjörbataljon	Ingenjör
Förbindelsebataljon	Ingenjör
Ammunitionsröjningskompani	Ingenjör
Stridsvagnstransportkompani	Mekaniserad
Televapenkompani	Ledning
NBC-kompani	Logistik/SkyddC

Armébrigadförband	Plattform
Mekaniserad bataljon	Mekaniserad
Mekaniserad bataljon lätt	Mekaniserad
Haubitsbataljon 77B	Artilleri
Haubitsbataljon 77BD	Artilleri
Luftvärnsbataljon 70 M (mod)	Luftvärn
Underhållsbataljon	Logistik
Luftburen bataljon	Kavalleri

Sjöstridsenheter

Marina lednings- och underhållsförband	Plattform
Sjöinformationsbataljon	Marinbas
HMS Orion	Marinbas
Marin basbataljon	Marinbas

Stridsfartygsförband	Plattform
Ytstridsflottilj	Flottilj
Minkrigsflottilj	Flottilj
Ubåtsflottilj	Flottilj

Amfibieförband	Plattform
Amfibiebataljon	Amfibie- regemente

Luftstridsenheter

Flygvapnets lednings- och underhållsförband	Plattform
Strilbataljon 04	Flygflottilj
Radarflyggrupp (FSR 890)	Flygflottilj
Flygbasbataljon	Flygflottilj
JAS 39-förband	Plattform
JAS 39-division	Flygflottilj
Transportflygförband	Plattform
Central transportflygdivision	Flygflottilj
Regional transportflygdivision	Flygflottilj
Försvarmaktens helikopterförband	Plattform
Helikopterbataljon – mark/sjöoperativa inklusive ubåtsjaktförmåga	Helikopterflottilj

Försvarmakten redovisar i budgetunderlaget också målen för grundorganisationen 2008 i de fyra ekonomiska nivåer som regeringen hade angivit i planeringsanvisningarna. Därutöver redovisar Försvarmakten

vilka allmänna faktorer i form av kompetens (operativa krav) som styr grundorganisationsutvecklingen, nämligen ekonomi, försvarsmakts-gemensam utbildning samt verksamhetsvisa faktorer i form av lednings-, markstrids-, sjöstrids-, luftstrids- och logistikförband samt hemvärns- och frivilligverksamhet.

Myndigheten redovisar vidare, för samtliga ekonomiska nivåer, den årliga volymen totalförsvarspliktiga som ligger till grund för planering och beräkning av grundorganisationen.

Med detta som grund utarbetade Försvarsmakten en övergripande dimensionering av grundorganisationen i de fyra ekonomiska nivåerna.

Plattformer	Nuläge	+3	0	-3	-6
Mekaniserat regemente inkl inter-nationell	7	} 5-6	} 5-6	} 5	} 4/3
Kavalleri/jägarregemente	2				
Artilleriregemente	1				
Luftvärnsregemente	1	1	1	1	1/0
Ingenjörregemente	1	1	1	1	0/1
Signalregemente	1	1	1	1	1
Trängregemente	1	1	1	1	1
Flottiljledning stridsfartygsflottilj	4	3	3	3	2
Marinbas ¹⁾	2	1 (H+S)	1 (H+S)	1 (H+S)	1 (H+S)
Amfibieregemente	2	1	1	1	0/1
Helikopterflottilj	1	1	1	1	1
Flygflottilj	4	3	3	3	2
Militärhögskola	3	1	1	1	1
Summa plattformer	30	19-20	19-20	19	14

¹⁾ H = huvudbas, S = sidobas

3.3.2 Övriga redovisningar från Försvarsmakten

I sitt budgetunderlag för 2005 redovisar Försvarsmakten bl.a. en utredning rörande militärdistriktsorganisationen. Utredningen har sett över ansvaret för territoriell ledning, beredskap, insatser, lokal och regional samverkan med civila myndigheter samt utbildningen av hemvärn och frivilligorganisationer. Utredningen har också lämnat förslag om hur en anpassning kan göras till nya krav och förutsättningar. Denna anpassning innebär att kostnaderna för militärdistriktsorganisationen skulle reduceras. Utredningen har redovisat tre handlingsvägar.

Den första handlingsvägen innebär att militärdistriktsorganisationen bibehålls, men med vissa personella reduktioner. Den andra handlingsvägen innebär att militärdistriktsorganisationen bibehålls, men att militärdistriktsstaberna sammanförs med något förband och att utbildningsansvaret för hemvärnsförband och stödet till frivilligorganisationerna förs över till aktuell förbandschef. Den tredje handlingsvägen innebär att militärdistriktsorganisationen avvecklas och att operativa insatsledningen (OPIL) inom Högkvarteret tar över ansvaret för den territoriella verksamheten.

Försvarsmakten förordar i budgetunderlaget att militärdistrikten utvecklas till en ledningsorganisation för territoriell verksamhet, men med en lägre ambitionsnivå än tidigare. Härvid skall:

- de kvarvarande militärdistriktens stabsfunktioner samordnas inom garnison,
- antalet militärdistrikt reduceras,
- militärdistriktsgrupperna utgå ur insatsorganisationen samt överförs till förband och enbart ges utbildningsuppgifter och
- sex till sju militärdistriktsgrupper avvecklas/alternativt sammanslås med annan grupp samt
- ansvaret för mobiliseringsledning överförs till förband.

Försvarsmakten kompletterade budgetunderlaget för 2005 med ytterligare redovisningar den 30 april 2004. I detta underlag lämnar Försvarsmakten sin syn på den fortsatta reformeringen. Förslaget innehåller bland annat en redovisning av konsekvenserna av en utveckling av en snabbinsatsförmåga inom Europeiska unionen, personalförsörjning, totalförsvarspliktsutbildning och förbandsutbildningssystem, materielförsörjning, försvar mot terrorism, ekonomi samt Försvarsmaktens syn på den fortsatta processen.

3.3.3 Vissa tidigare utredningar

Under 2003 och 2004 har Försvarsmakten utrett vissa frågor som är av betydelse för utformningen av den framtida grundorganisationen. Regeringen vill i detta avsnitt kort peka på några av dessa utredningar.

I februari 2003 redovisade Försvarsmakten förslag till regeringen om baseringen av Försvarsmaktens helikoptrar. I en debatt i riksdagen i mars samma år anförde försvarsministern att baseringen av Försvarsmaktens helikoptrar skall ses i ett större sammanhang och att denna prövning bör ske i 2004 års försvarsbeslut. På det sättet, framhöll försvarsministern, kan frågan om helikoptrarnas basering få en med försvaret i övrigt samordnad lösning.

Under hösten 2003 utredde Försvarsmakten förutsättningarna för och konsekvenserna av att organisera ett försvarsmaktsgemensamt underhållsregemente och ett försvarsmaktsgemensamt ledningsregemente. Grundat på utredningens resultat anser Försvarsmakten att utvecklingen långsiktigt skall riktas in mot att dessa försvarsmaktsgemensamma enheter organiseras.

Under 2003 utredde Försvarsmakten också dels förutsättningarna för och konsekvenserna av att utbilda till samtliga säkerhetsförband vid en utbildningsplattform, dels förutsättningarna för att skapa ett framtida markstridscentrum som under Högkvarteret har ett samlat ansvar för utveckling, utbildning och träning av chefer, staber och förband inom markstridsfunktionen. Härutöver utredde Försvarsmakten under 2003 och 2004 Försvarsmaktens centrala ledning samt militärdistriktsorganisationen. Vidare slutfördes under vintern 2003/04 utredningen om förutsättningarna för att koncentrera försvarsmaktsgemensam teknisk utbildning till en gemensam teknisk skola.

Regeringen återkommer till dessa frågor i senare avsnitt.

Den 1 juni 2004 redovisade Försvarsberedningen sin rapport Försvar för en ny tid (Ds 2004:30). För att möjliggöra en god förståelse för resonemangen om grundorganisationens utformning redovisar regeringen här relevanta delar av Försvarsberedningens rapport.

I rapporten behandlar Försvarsberedningen insatsorganisationens utveckling och framhåller följande. Det är viktigt att Sverige medverkar i uppbyggnaden av EU:s krishanteringsförmåga, inklusive förmågan till snabba insatser. I arbetet med att höja ambitionen för Försvarsmaktens förmåga till internationella insatser bör det svenska bidraget till utvecklingen av en europeisk snabbinsatsförmåga, på kort sikt, ses som det enskilt viktigaste inslaget. Uppbyggnaden av insatsförband med hög tillgänglighet förstärker också en mycket viktig kvalitativ aspekt av utvecklingen av insatsorganisationen och förmågan till väpnad strid.

Det konkreta målet för Försvarsmaktens verksamhet på kort och medellång sikt, är att skapa användbara och tillgängliga insatsförband. Förändringar bör kunna göras jämfört med den insatsorganisation som är beslutad för försvarsbeslutsperioden 2001 – 2004. Detta gäller såväl antalet förband som typer av förband. Vidare är förmågan att göra insatser, främst internationella, på kort och medellång sikt den enskilda faktor som mest kommer att påverka Försvarsmaktens verksamhet.

Försvarsberedningen anser att det är vanskligt att göra närmare bedömningar av den långsiktiga utvecklingen i insatsorganisationen i termer av antal förband inom existerande förbandstyper och utveckling av nya förband. Dock ingår redan flera nya förband som är tänkta att utveckla helt eller delvis ny förmåga, bl.a. säkerhetsbataljon, IT-säkerhet, luftburen bataljon och NBC-kompani. Det är enligt beredningen särskilt viktigt att fortsätta utvecklingen av dessa förband för att Försvarsmakten bättre skall kunna möta en mer mångfacetterad hotbild. Vidare anser beredningen att det är nödvändigt att fortlöpande kritiskt pröva behovet av de förbandstyper som finns i dag, relaterat till den säkerhetspolitiska utvecklingen och de ekonomiska restriktionerna.

I rapporten redovisar Försvarsberedningen bl.a. följande om grundorganisationen. Även om nedläggning av kaserner och flyttning av verksamhet till större garnisonsenheter ger små nettobesparingar på kort sikt, är de ändå – enligt beredningen – nödvändiga för att undvika de framtida kostnader för underhåll och renoveringar m.m. som skulle finnas om alla nu befintliga fastighetsbestånd, övningsfält m.m. skulle behållas. Ett högre utnyttjande av befintliga fastigheter, personella resurser och infrastruktur bör i sin tur leda till ökad effektivitet. I Försvarsmaktens budgetunderlag, fortsätter Försvarsberedningen, anges att sammanslagning av verksamheter på kort sikt kan komma att kräva investeringar. Detta överensstämmer med erfarenheterna från de senaste åren. Strävan är dock att sänka driftkostnaderna långsiktigt.

Försvarsberedningen konstaterar att det inte finns tillräckligt underlag för att beredningen skall göra några närmare analyser av Försvarsmaktens budgetunderlag avseende behovet av utbildningsplattformar. Beredningen inskränker sig därför till att konstatera att den kraftiga reduktion av insatsförband som Försvarsmaktens förslag innebär kommer att medföra tillhörande reduceringar av grundorganisationen. På många

platser där Försvarsmakten funnits under lång tid kommer verksamheter att försvinna. Försvarsberedningen betonar vikten av att den lösning som presenteras av regeringen är långsiktigt hållbar. Antaganden inför omstruktureringen om besparingar och effektivitetsvinster borde, enligt beredningen, vara dokumenterade så att de går att följa upp.

Försvarsberedningen pekar vidare på kopplingen mellan grundorganisationen och utbildnings- och övningsverksamheten samt på att färre förband i insatsorganisationen kommer att innebära färre etablissemang i grundorganisationen. Kvarvarande delar av grundorganisationen måste enligt beredningen vara lokaliserade så att goda övnings- och utbildningsförutsättningar kan skapas. Enligt beredningen bör förmåga att uppträda i förband på lägst bataljonsnivå och stridskraftsgemensamt uppträdande samt kompetens att leda förband prioriteras. Vidare bör större och stridskraftsgemensamma förbandsenheter övas regelbundet, då även kontrakterad och färdigutbildad personal bör kunna kallas in. I dag, anför beredningen, utbildas inte en hel bataljon på någon plats i arméstridskrafterna och stridskraftsgemensamma övningar, exempelvis mellan flyg och arméförband, sker i liten eller ingen omfattning. Detta måste enligt Försvarsberedningen betraktas som ett systemfel.

Försvarsberedningen delar Försvarsmaktens uppfattning att militär-distriktsorganisationen behöver förändras och reduceras. Beredningen anser att huvudalternativet bör vara att lägga ned hela militär-distriktsorganisationen och föra över de återstående uppgifterna till andra delar av Försvarsmakten såsom utbildningsförbanden i grundorganisationen och den operativa insatsledningen. Den regionala territoriella verksamheten och försvarsplaneringen bör enligt beredningen i reducerad omfattning föras över till andra delar av Försvarsmakten, liksom utbildningsverksamhet för hemvärnet och stödet till frivilligorganisationerna.

I fråga om ledningsorganisationen anför Försvarsberedningen bl.a. att betydande rationaliseringar och besparingar bör göras inom ledning och försvarsförvaltning. I Försvarsmaktens underlag är 30 procents personalreduktion vid Försvarsmaktens centrala ledning en förutsättning i alla ekonomiska nivåer. Enligt Försvarsberedningens uppfattning bör dock nivån för reduktionen vara högre än så.

Eftersom den insatsorganisation som i framtiden skall övas och utbildas samt personal- och materielförsörjas kommer att bli avsevärt mindre än dagens insatsorganisation bör det ske en anpassning av de samlade resurserna för förvaltningen. Betydande besparingar och rationaliseringar bör kunna ske, anser Försvarsberedningen.

3.3.5 Sammanfattning

Med Försvarsmaktens budgetunderlag och övriga redovisningar, Försvarsberedningens rapport samt det övriga underlag som arbetsgruppen har utarbetat, inhämtat eller tillställts, och som ingår i regeringens beslutsunderlag, kan regeringen nu redovisa en inriktning avseende utformningen av den framtida grundorganisationen.

Regeringen har i prop. 2004/05:5 redovisat överväganden och förslag om ekonomi och om utformningen av insatsorganisationen m.m. Med detta som grund och med tillämpning av den arbetsmodell som redo-

3.4 Förändringar i grundorganisationen

Regeringens förslag: Försvarsmaktens grundorganisation skall ges följande utformning för att Försvarsmaktens förmåga och insatsorganisation m.m. skall kunna få den inriktning som redovisas och föreslås i propositionen Vårt framtida försvar (prop. 2004/05:5).

1) Följande organisationsenheter skall läggas ned

– Jämtlands fältjägarregemente (I 5)	Östersund
– Norrlands dragonregemente (K 4)	Arvidsjaur
– Södermanlands regemente (P 10)	Strängnäs
– Gotlands regemente (P 18)	Gotland/Visby
– Andra ytstridsflottiljen (2. ysflj)	Haninge/Berga
– Älvsborgs amfibieregemente (Amf 4)	Göteborg
– Sydkustens marinbas (MarinB S)	Karlskrona
– Ostkustens marinbas (MarinB O)	Haninge/Berga
– Jämtlands flygflottilj (F 4)	Östersund
– Gotlands militärdistriktsstab (MDG)	Gotland/Visby
– Försvarsmaktens Halmstadskolor (FMHS)	Halmstad
– Örlogsskolorna (ÖS)	Karlskrona
– Arméns tekniska skola (ATS)	Östersund
– Militärhögskolan (MHS Ö)	Östersund
– Flygvapnets Uppsalaskolor (F 20)	Uppsala

Organisationsenheterna skall läggas ned den 31 december 2004 eller vid den senare tidpunkt regeringen bestämmer.

2) Följande organisationsenheter skall omlokaliseras

- Artilleriregementet (A 9) från Kristinehamn till Boden
- Första utbåtsflottiljen (1. ubflj) från Haninge/Berga till Karlskrona
- Vaxholms amfibieregemente (Amf 1) från Vaxholm till Haninge/Berga
- Försvarsmaktens logistik (FMLOG) från Karlstad till Stockholm
- Försvarsmaktens sjukvårdscentrum (FSC) från Hammarö till Göteborg

Omlokaliseringarna skall inledas den 1 januari 2005 eller vid den senare tidpunkt regeringen bestämmer och vara avslutade senast den 30 juni 2006.

3) Följande organisationsenheter skall inrättas

– Marinbasen (MarinB)	Karlskrona
– Försvarsmaktens tekniska skola (FMTS)	Halmstad
– Sjöstridsskolan (SSS)	Karlskrona
– Luftstridsskolan (LSS)	Uppsala

Organisationsenheterna skall inrättas den 1 januari 2005 eller vid den senare tidpunkt regeringen bestämmer.

Regeringens bedömning: För att åstadkomma det resultat som redovisats under regeringens förslag bör även följande förändringar i grundorganisationen vidtas.

4) Följande organisationsenhet bör läggas ned

- Amfibiestridsskolan (AmfSS) Vaxholm

Inriktningen är att organisationsenheten skall läggas ned den 31 december 2004 eller vid den senare tidpunkt regeringen bestämmer.

5) Följande andra enheter bör läggas ned

Militärdistriktsgrupper

- Skånska dragongruppen Hässleholm
- Kalmargruppen Kalmar
- Älvsborgsgruppen Borås
- Värmlandsgruppen Kristinehamn
- Västmanlandsgruppen Västerås
- Västernorrlandsgruppen Sollefteå
- Norrbottens gränsjägargrupp Kalix

Andra enheter

- Norrlands trängbataljon vid I 5 i Östersund
- Norrlands luftvärnsbataljon vid I 19 i Boden
- Norrlands signalbataljon vid I 19 i Boden
- Norrlands artilleribataljon vid I 19, varvid verksamheten inordnas i A 9 i Boden

Inriktningen är att enheterna skall läggas ned den 31 december 2004 eller vid den senare tidpunkt regeringen bestämmer. Verksamhetsförändringarna bör vara avslutade senast den 30 juni 2006.

6) Följande organisationsenhet bör omlokaliseras

- Försvarsmusikcentrum (FöMusC) från Strängnäs till Upplands-Bro/Kungsängen

Inriktningen är att omlokaliseringen skall inledas den 1 januari 2005 eller vid den senare tidpunkt regeringen bestämmer och vara avslutad senast den 30 juni 2006.

7) Följande organisationsenhet bör omorganiseras

- Redovisningsavdelning Bergslagen till Försvarsmaktens telenät- och markteleförband (FMTM) i Örebro

Inriktningen är att omorganiseringen skall inledas den 1 januari 2005 eller vid den senare tidpunkt regeringen bestämmer och vara genomförd den 31 december 2005.

8) Följande verksamheter bör flyttas

- Marinbasverksamheten från Haninge/Berga till Haninge/Muskö
- Verksamheten inom Fjärde minkrigsflottiljen från Haninge/Berga till Haninge/Muskö
- Helikopterverksamheten från Haninge/Berga till Ronneby/Kallinge
- Motorskolan från Östersund till Skövde

Inriktningen är att flyttningen av verksamheterna skall inledas den 1 januari 2005 eller vid den senare tidpunkt regeringen bestämmer och vara avslutad den 30 juni 2006.

9) Övriga förändringar inom vissa enheter

- Militärdistriktsgruppen Gotlandsgruppen bör samlokaliseras med F 17:s enhet i Visby
- Den kvalificerade sjukvårdsutbildningen bör samlas till Försvarsmaktens sjukvårdscentrum (FSC) i Göteborg

Inriktningen är att förändringarna skall inledas den 1 januari 2005 eller vid den senare tidpunkt regeringen bestämmer och vara avslutade den 30 juni 2006.

Skälen för regeringens förslag och bedömning

Överväganden

Inledning

Traditionellt har frågor om Försvarsmakten behandlats i ordningen ledningsförband, arméstridskrafter, marinstridskrafter och flygstridskrafter inklusive helikopterförband. Efter ett omfattande utredningsarbete inrättades den 1 juli 1994 myndigheten Försvarsmakten. De tidigare omkring 100 myndigheterna under regeringen slogs ihop till en enda myndighet. Statsmakterna har sedan dess betonat att Försvarsmakten inte längre består av olika försvarsgrenar utan utgörs av en gemensam försvarsmakt. Som en följd av detta har statsmakternas strävan varit att åstadkomma försvarsmaktsgemensamma lösningar och därmed integrering av likartade verksamheter mellan de tidigare försvarsgrenarna.

Regeringen anser att ett samlat försvarsmaktsperspektiv måste genomföra inte bara verksamhetens bedrivande utan också hur frågor om Försvarsmaktens grundorganisation behandlas och redovisas. Integrationen av myndighetens olika delar måste bli uppenbar både i teorin och i praktiken. Regeringen vill åter understryka betydelsen av det försvarsmaktsgemensamma. En strävan har därför varit att söka möjligheter att genom integrering skapa en mer rationell och effektiv verksamhet och försvarsmakt.

Regeringen anser vidare, som en utgångspunkt, att effektivitet och långsiktighet skall vara styrande för utvecklingen av Försvarsmaktens grundorganisation. Med långsiktighet avses att organisationen är hållbar under överskådlig tid under förutsättning att likartad verksamhet genomförs. Integration av funktioner och system utgör viktiga element i den framtida strukturen. I framtiden behövs det färre organisationsenheter än i dag för att försörja insatsorganisationen och därutöver nödvändiga kompetenser. Med ett färre antal utbildningsplatser ökar betydelsen av att de kvarvarande enheterna erbjuder goda utbildningsbetingelser inom ramen för låga fasta kostnader och att de klarar framtida miljökrav.

Metod och geografisk viljeinriktning

Det är viktigt att inriktningen avseende grundorganisationen är spårbar i meningen att de olika delarna kan härledas till de faktorer som skall styra grundorganisationens utformning. För att göra denna spårbarhet tydlig har regeringen använt följande analysmetod.

Inledningsvis har alla organisationsenheter granskats mot följande faktorer. De två sist nämnda faktorerna utgör en sammanfattande värdering av de sex första faktorerna.

- Utbildningsförutsättningar,
- Integrerad garnison/organisationsenhet,
- Kompetenscentrum,
- Hyreskostnad 2008,
- Behov av nyinvesteringar,
- Miljöfrågor samt
- Sammanfattande faktorer:
 - * Rationell och effektiv plattform,
 - * Långsiktigt hållbar enhet.

Arbetet har därefter bedrivits i två steg.

I ett första steg i analysarbetet har regeringen utgått bl.a. från de krav som ställs på insatsorganisationens förband att kunna uppträda i de olika miljöer när det gäller klimat, geografi och hydrografi som landet representerar samt det förhållandet att de för Försvarsmakten nödvändiga kompetenserna måste kunna vidmakthållas och utvecklas.

Med utgångspunkt i de olika geografiska förutsättningar som råder avseende bland annat terrängens utseende, klimatologiska och hydrografiska förhållanden anser regeringen att utbildning och övrig verksamhet skall genomföras i olika regioner för att insatsorganisationens personal sammantaget skall ha kompetens och förmåga att uppträda i hela landet. För markstridsförbanden innebär detta att verksamhet skall kunna genomföras i såväl norra och mellersta som södra Sverige. För de marina förbanden innebär detta att verksamheten skall kunna genomföras i såväl Östersjön som Västerhavet. För flygförbanden innebär detta att verksamheten skall kunna genomföras i såväl norra som södra Sverige. Det är särskilt viktigt att förmåga och kompetens att genomföra väpnad strid i eller i anslutning till bebyggd miljö och i subarktisk miljö ges prioritet.

För att uppnå de operativa kraven när det gäller att övervaka Sveriges territorium är det enligt regeringen nödvändigt att marina förband har baseringsmöjligheter för att kunna lösa uppgifter främst i Östersjön och i Västerhavet. Flygförband skall, med motsvarande krav som grund, vara baserade i norra och södra Sverige.

Regeringen anser vidare att grundorganisationen skall utformas så att de för Försvarsmakten nödvändiga kompetenserna vidmakthålls och utvecklas. Detta bör ske vid särskilda plattformar för att skapa förutsättningar för att kunna utvecklas mot för funktionen specifika kompetenscentrum.

Regeringen vill framhålla ytterligare en aspekt som är av grundläggande betydelse. Regeringen har i prop. 2004/05:5 redovisat sina säkerhetspolitiska utgångspunkter och frågor om framtida hot. Dessa förhållanden måste också i nödvändig utsträckning återspeglas när det

gäller utformningen av grundorganisationen. Frågeställningen har enligt regeringen särskild aktualitet när det gäller militära förband och Sveriges två största städer. Stockholm och Göteborg är på olika grunder av stor betydelse för Sverige. Regeringen nöjer sig här med att peka på två sådana väsentliga grunder. Den ena är att Stockholm är huvudstad med säte för bl.a. regering och riksdag. Den andra är att Göteborg har Sveriges största hamn. Den förändrade hotbilden innebär bl.a. att de s.k. nya hoten fått en allt större aktualitet. Hotutvecklingen och de två storstädernas position leder enligt regeringen till att det är nödvändigt att tillförsäkra att det finns utbildade militära förband och resurser med uppgift att kunna uppträda i de två nämnda storstadsområdena.

Sammantaget leder detta till att regeringen redan i det första steget av analysarbetet har kunnat fastslå att ett antal organisationsenheter för arméstridskrafterna och flygstridskrafterna bör bibehållas och således ingå i den framtida grundorganisationen.

I ett andra steg har sedan övriga organisationsenheter ytterligare värderats mot de nämnda faktorerna. Regeringen har efter detta steg kunnat fastslå vilka övriga organisationsenheter som bör bibehållas och ingå i den framtida grundorganisationen.

Det bör redan här påpekas att regeringen anser att organisationsenheten Högkvarteret skall bibehållas och vara fortsatt lokaliserad till Stockholm. Frågor om Högkvarteret eller denna organisationsenhets inre organisation och uppgifter kommer fortsättningsvis inte att behandlas i detta sammanhang.

Överväganden kring vissa dimensionerande förutsättningar

Utbildning och övningar

Regeringen anser det är av central betydelse att grundorganisationens kapacitet medger att insatsförbandens operativa förmåga kan skapas genom utbildning och övningar. Det är vidare nödvändigt att utbildningen kan genomföras inom ramen för den stridsenhet i vilken förbanden skall verka. Det är för arméstridskrafterna och amfibiekåren som regel inom allsidigt sammansatt bataljonsstridsgrupp, för sjöstridskrafterna inom division/stridsgrupp och för flygstridskrafterna inom divisions ram.

Det framtida utbildnings- och övningssystemet bör vara utformat så att statsmakternas krav på insats och beredskap och Försvarmaktens behov av kompetenser därutöver kan innehållas. Kraven på personaluppfyllnad av insatsorganisationen, internationella insatser, beredskap, territoriell integritet och kompetensutveckling bör vara styrande för den årliga produktionen av totalförsvarspliktiga. Den grundorganisationsstruktur som regeringen redovisar är inriktad mot en volym om ca 10 000 totalförsvarspliktiga.

Markstridsförband

Inom ramen för utbildningssystemet vill regeringen inleda med att behandla frågan om funktionsutbildning inom markstridsförbanden i förhållande till en med de mekaniserade förbanden integrerad utbildning. Regeringen konstaterar att det vid utbildningsplattformarna har gjorts –

ibland omfattande – investeringar för den specifika utbildningen. Plattformarna är vidare utformade för en viss volym totalförsvarspliktiga. Inom ramen för den framtida volymen totalförsvarspliktiga som skall gälla är det väsentligt att skapa en rationell utbildningsverksamhet. Detta innebär att kapaciteten måste utnyttjas optimalt. Regeringen anser att ett system med separata utbildningsplattformar för respektive funktion principiellt bättre sörjer för att kompetensen bibehålls och utvecklas än ett system med integrerade plattformar. I en försvarsmakt som kommer att reduceras skapas bäst förutsättningar för kompetensutveckling m.m. om den ifrågavarande verksamheten samlas på ett ställe och inte sprids ut på flera ställen. Sammantaget anser regeringen att fördelarna blir större med ett system med separata utbildningsplattformar för respektive funktion än ett system med plattformar med verksamhet integrerad med mekaniserad utbildning. Utgångspunkten bör därför vara att denna inriktning tillämpas. Samtidigt skall understrykas att när det gäller funktioner med begränsad verksamhetsvolym kan det vara mer fördelaktigt med en integrerad verksamhet.

Synsättet medför således att funktionen i allmänhet prioriteras före en integrerad verksamhet. Detta innebär emellertid inte att olika enheter inte kan lokaliseras till samma ort för att därmed skapa förutsättningar för samövning och samträning mellan mekaniserade förband och andra delar av främst markstridsfunktionen. Regeringen har dock bedömt att det är av större betydelse att kompetensen inom funktionen hålls samman.

För respektive truppslag inom markstridsförbanden bör målet att uppnå full duglighet för funktionen inom ramen för bataljons nivå prioriteras. Volymen inom en funktion bör därför sammantaget över landet vara tillräcklig för att utgöra en minsta bas för kompetensbevarande och för att möjliggöra övning i minst halvbatalljon. Detta innebär för respektive funktion en volym på i genomsnitt minst ca 500 totalförsvarspliktiga/år. Regeringen anser att utbildningen bör genomföras vid en plattform för de funktioner som har en årlig volym totalförsvarspliktiga som uppgår till ca 800. För funktioner som endast behöver ca 350-500 totalförsvarspliktiga bör utbildningen av rationalitetsskäl däremot samordnas och integreras med en mekaniserad plattform.

När det gäller jägarplattformar kan följande anföras. Det är angeläget att jägar- och underrättelseutbildning kan bedrivas på en plats vid en särskild utbildningsplattform med hänsyn till tjänstens särart. För utbildning av detta slag erfordras goda utbildningsförutsättningar och infrastruktur bl.a. för fallskärmsutbildning och närhet till transportflyg samt helikopterenheter. Denna plattform kan lokaliseras till någon av de nuvarande plattformarna vilka finns i södra respektive norra Sverige. Om den kvarvarande plattformen skall lokaliseras till södra Sverige krävs utbildningskapacitet och kompetens i norra Sverige för att säkerställa möjlighet att genomföra utbildning i subarktiskt klimat.

Regeringen vill i samband med diskussionen om plattformar för funktionerna också erinra om kravet på vinterförmåga för funktionerna artilleri-, jägar- och ingenjörförband. Regeringen återkommer till frågan om vinterförmåga för luftvärns- och underhållsfunktionerna i senare avsnitt. Utbildningskapacitet för att kunna innehålla kravet på vinterförmåga bör i första hand lokaliseras i anslutning till den norra mekaniserade plattformen för att möjliggöra samordning. Ur den totala

Sjöstridsförband

Reduceringen av de marina förbanden i insatsorganisationen, som redovisats i prop. 2004/05:5, leder till att en rationell utbildning behöver färre platser än i dag.

I fråga om sjöstridskrafterna bör division/stridsgrupp vara lägsta enhet. Sjöstridskrafterna bör därför inriktas mot att kunna uppträda i division inom flottiljs ram och att svara mot det operativa förmågekravet att övervaka Sveriges territorium, kunna upptäcka och avvisa kränkningar samt hävda Sveriges integritet. Mot bakgrund av sjöstridsförbandens uppgifter och förändringarna i insatsorganisationen anser regeringen att dagens organisationsstruktur med två likvärdiga marinbaser inte längre är lämplig. Försvarsmakten har i sitt budgetunderlag redovisat att det behövs en marinbas, innefattande en huvudbas och en sidobas. Regeringen delar Försvarsmaktens principiella inriktning att det behövs en marinbas. Samtidigt anser regeringen att en konstruktion med en huvudbas och en sidobas kan leda till oklarheter och en mindre rationell verksamhet. Enligt regeringens uppfattning bör den marina strukturen utgöras av en marinbas. Denna marinbas skall svara för att den geografiska viljeinriktningen kan uppfyllas och att den här redovisade verksamheten kan genomföras. Detta innebär att det inom ramen för marinbasen bör finnas möjlighet till marin verksamhet och basering på två ytterligare orter. Vid marinbasens huvudenhet bör det finnas bl.a. varvsresurser för tungt fartygsunderhåll. Vid ett av de andra verksamhetsställena kan det finnas vissa begränsade varvsresurser. Marinbasens verksamhetsställen bör innehålla dimensionerande infrastruktur i form av kajer och förtöjningsanordningar.

Amfibieförbanden bör enligt regeringen inriktas mot utbildning av allsidigt sammansatta stridsgrupper. Det är angeläget att amfibieutbildning kan bedrivas på en plats vid en för utbildningens ändamål särskild utbildningsplattform, om möjligt samordnad med annan marin verksamhet. För utbildning av detta slag är det nödvändigt med goda utbildningsförutsättningar och infrastruktur för mark- och sjöstrid samt kajer och förtöjningsområden.

Flygstridsförband

I fråga om flygstridsförbanden anser regeringen att så många funktioner som möjligt bör utbildas vid de flygflottiljer som utbildar och övar insatsförband. Regeringen delar Försvarsmaktens uppfattning att tre flygflottiljer bör vidmakthållas för utbildning av flygförband, skolverksamhet och exportstöd. Flygstridskrafternas grundorganisation långsiktigt bör således bestå av tre flygflottiljer.

När det gäller helikopterförbanden konstaterar regeringen att Försvarsmakten kommer att ha ca 50 helikoptrar i framtiden. För att rationellt kunna utbilda och leda helikopterverksamheten bör antalet platser för permanent basering kunna reduceras till två större plattformar ingående i en organisationsenhet. I sammanhanget måste beaktas att verksamheten skall kunna genomföras både med markoperativa och sjöoperativa upp-

gifter. Till detta kommer behovet av flygräddningskapacitet på ett antal platser kopplat till respektive flygflottilj. Prop. 2004/05:43

Officersutbildning

Den dimensionering av grundorganisationen som regeringen redovisar senare i avsnittet leder till att det behövs ca 9 100 yrkesofficerare. I juni 2004 fanns det ca 11 700 yrkesofficerare. I detta sammanhang kan erinras om att Försvarsmaktens sammantagna behov av yrkesofficerare grundas på behovet för insatsorganisationen, behovet för internationella uppgifter och behovet för att bibehålla och utveckla nödvändig kompetens. För att kunna personalförsörja denna organisation behöver det utbildas sannolikt 450-500 officerare per år.

Regeringen anser att det tills vidare behövs två militärhögskolor för att personalförsörja grundorganisationen med officerare. Det främsta skälet till denna uppfattning, som skiljer sig från Försvarsmaktens budgetunderlag, är att det enligt regeringen är viktigt att utgå från den befintliga organisationen och dess kapacitet samt minimera kostnaderna för nyinvesteringar och omlokaliseringar. Till detta kommer de osäkerheter om vilka elevvolymen som det framtida personalförsörjningssystemet kommer att kräva. I ett alternativ med endast en militärhögskola konstaterar regeringen dessutom att det blir nödvändigt med omfattande investeringar på denna kvarvarande skola, främst nya elevförläggningar. Regeringen är således tveksam till om dessa investeringar skulle vara kostnadseffektiva, ens på lång sikt.

Beredskap

Regeringen vill erinra om att beredskap även framdeles utgör en viktig del av Försvarsmaktens ansvar och verksamhet. Nödvändig beredskap skall upprätthållas genom att förband finns tillgängliga i insatsorganisationen. Detta innebär att enheter ur insatsorganisationen, som i huvudsak består av kontraktsbunden personal, är insatta utomlands, löser nationella beredskapsuppgifter, genomför övningar eller är hemförlovade men beredda att träda i tjänst i enlighet med tecknade kontrakt. Vidare måste förband med hög beredskap kunna organiseras genom att utnyttja förband i slutfasen av grundutbildningen.

Dimensionering

Mot bakgrund av dessa övergripande resonemang och insatsorganisationens krav på utbildningsplattformar enligt det föregående avsnittet, förordar regeringen att följande dimensionering ligger till grund för detaljutformningen av Försvarsmaktens grundorganisation. Dessa slutsatser överensstämmer i huvudsak med slutsatserna i Försvarsmaktens förslag till framtida struktur i budgetunderlaget i februari 2004.

- Sex enheter för utbildning av mekaniserade bataljoner, artilleriförband, jägar- och specialförband samt för internationell utbildning och statsceremoniell verksamhet. För att säkerställa kompetens att kunna uppträda i subarktisk miljö är det nödvändigt att ett av dessa förband är lokaliserat till norra Sverige.

- En enhet för truppslagen inom arméstridskrafterna, luftvärns-, ingenjör-, signal- respektive trängförband. För att säkerställa kompetens för att kunna uppträda i subarktisk miljö behövs utbildningskapacitet i norra Sverige för utbildning av ingenjörförband.
- En enhet för utbildning av amfibieförband.
- En marinbas för utbildning av sjöstridskrafter. Inom marinbasen skall finnas möjlighet till basering på tre platser.
- Tre flygflottiljer.
- En enhet för helikopterförbanden samt ett antal detachement.
- Två militärhögskolor.

Till detta kommer Försvarsmaktens logistik samt funktionsskolor och centrum.

Överväganden kring val av enheter

Med utgångspunkt i de principiella resonemang och överväganden som redovisats i tidigare avsnitt redovisar regeringen i de följande avsnitten inriktningen avseende den framtida grundorganisationen.

Redovisningen görs stegvis med utgångspunkt i den geografiska viljeinriktningen och det behov av olika kompetenser som redovisats tidigare. För att göra organisationen tydlig och för att beskriva hur de olika organisationsenheterna korresponderar inom Försvarsmakten görs redovisningen så långt möjligt i ordningen armé-, marin- och flygvapenenheter, militärdistriktsorganisationen, skolor och centrum, samt slutligen övriga enheter.

Regeringen vill betona att inriktningen skall ses som en helhet och att långsiktighet är det bärande elementet i utformningen.

Regeringen har vägt samman verksamhetsutövandet, rationalitetsfrågor och besparingsfrågor samt de övriga särskilda aspekter som är av betydelse. Regeringen vill framhålla att inriktningen bygger på ett samspel mellan skilda faktorer och att åtgärder som vidtas på en ort kan påverka verksamheten på en eller flera andra orter.

Regeringen vill också understryka att den inriktning regeringen redovisar lägger grunden för en flexibel grundorganisation som kommer att kunna utveckla de nya förbandstyperna och hantera i framtiden förändrade krav på såväl insatsorganisationen som enskilda förband.

Överväganden och val i steg 1

Med utgångspunkt i resonemangen i föregående avsnitt gör regeringen i steg 1 överväganden och val endast avseende armé- och flygvapenenheter. I det därpå följande steg 2 görs överväganden och val avseende såväl armé- som marin- och flygvapenenheter.

Arméenheter

Regeringen anser att val av plats för den mekaniserade utbildningen utgör en av hörnpelarna i markstridskrafternas grundorganisation. Lokaliseringen av plattformarna för mekaniserad utbildning bör därför vara en styrande faktor i utformningen av grundorganisationen då den mekaniserade utbildningen kräver infrastruktur som är särskilt kostnadsdrivande. Regeringen har tidigare redovisat att det är angeläget att kompetensen inom funktionerna hålls samman. Regeringen vill också

erinra om att utbildning av en funktion på flera platser bl.a. är kostsamt från såväl materielförsörjnings- som underhållssynpunkt. Förutom de mekaniserade plattformarna behandlas i detta sammanhang även utbildningen av artilleriförband, jägarförband, underrättelse- och säkerhetsförband samt frågor om internationell utbildning och statsceremoniell verksamhet. Avslutningsvis behandlas även plattformar för utbildning av luftvärnsförband, ingenjörförband, ledningsförband samt underhållsförband.

I dag finns följande plattformar.

Livgardet i Upplands-Bro/Kungsängen	Säkerhets- och stads- skytteförband, inter- nationellt utbildnings- centrum, Försvars- maktens hundtjänst- enhet samt stats- ceremoniell verksam- het
Jämtlands fältjägarregemente (I 5) i Östersund	Mekaniserad utbild- ning och underhålls- utbildning
Norrbottens regemente (I 19) i Boden	Mekaniserad utbild- ning, artilleriutbild- ning, luftvärnsutbild- ning, signalutbild- ning, ingenjörutbild- ning, utvecklings- enhet vinter
Livregementets husarer (K 3) i Karlsborg	Underrättelseutbild- ning, utbildning av luftburen bataljon, enhet för överlev- nadsutbildning, fall- skärmsjägarutbildning samt specialförband.
Norrlands dragonregemente (K 4) i Arvidsjaur	Jägarutbildning
Skaraborgs regemente (P 4) i Skövde	Mekaniserad utbild- ning
Södra skånska regementet (P 7) i Lund	Mekaniserad utbild- ning
Södermanlands regemente (P 10) i Strängnäs	Mekaniserad utbild- ning

Gotlands regemente (P 18) i Visby	Mekaniserad utbildning
Artilleriregementet (A 9) i Kristinehamn	Artilleriutbildning
Luftvärnsregementet (Lv 6) i Halmstad	Luftvärnsutbildning
Göta ingenjörregemente (Ing 2) i Eksjö	Ingenjörutbildning
Upplands regemente (S 1) i Enköping	Ledningsutbildning
Göta trängregemente (T 2) i Skövde	Underhållsutbildning

Utgångspunkten enligt den övergripande dimensioneringen är att den framtida Försvarsmakten skall bestå av sex plattformar för utbildning av mekaniserade bataljoner, säkerhetsbataljoner, artilleriförband, jägar- och specialförband samt inneha kapacitet för internationell utbildning och statsceremoniell verksamhet. Av kompetensskäl och för att möjliggöra ett effektivt utnyttjande av övnings- och skjutfält bör plattformarna vara lokaliserade till norra, mellersta respektive södra Sverige. Det är enligt regeringen också nödvändigt att mekaniserad utbildning och jägarutbildning genomförs i dimensionerande klimat- och terrängförhållanden.

Med detta som grund anser regeringen i ett första steg att Livgardet, I 19 och P 4 bör behållas för detta slag av utbildning.

Mot bakgrund av de klimatologiska förutsättningar som råder i norra Sverige bör minst en utbildningsplattform vara lokaliserad till övre Norrland. I 19 i Boden har kapacitet för mekaniserad utbildning av hel bataljon samt utbildningskapacitet för delfunktioner såsom artilleri, luftvärn, ingenjör och signal/ledning. I 19 har också mycket goda övnings- och skjutfält samt tillgång till nödvändiga verkstadsresurser. Även i ett långsiktigt perspektiv har I 19 en infrastruktur som lämpar sig för utbildning av i stort sett samtliga typer av mekaniserade förband inom insatsorganisationen.

En utgångspunkt för regeringen är att integrera verksamheter och skapa en för Försvarsmakten sammantaget rationell verksamhet. Detta blir särskilt tydligt när det gäller specialfunktionerna. Regeringen fäster stor vikt vid att I 19 är en integrerad plattform med utbildning av flera funktioner. Av betydelse är också närheten till F 21 i Luleå. Vid I 19 finns vidare den s.k. Utvecklingsenhet Vinter. Denna enhet utvecklar medel och metoder för att höja förmågan hos enskilda soldater och hos förband att kunna uppträda i subarktiskt klimat.

Vid I 19 bedrivs i dag även artilleriutbildning. Regeringen konstaterar också att det har bedrivits utbildning av artilleriförband i Boden under lång tid. Fram till 2000 bedrevs utbildningen inom ett självständigt regemente och därefter har den bedrivits som en integrerad del i det mekaniserade regementet. Vidare kan konstateras att det i Boden därför finns lämplig infrastruktur och generell kompetens för artilleriutbildning. A 9, med Artilleriets stridsskola, är lokaliserat till Kristinehamn. Förbandet har ett bra skjutfält (Villingsberg) inom rimligt avstånd samt landets största artilleriskjutfält (Älvdalen) inom 300 km. I Kristinehamn

genomförs enbart utbildning och utveckling av artillerifunktionen. Detta innebär att A 9 är en begränsad verksamhet på en ort. A 9 har således begränsade möjligheter till samövning med andra funktioner inom arméstridskrafterna. Regeringen anser att detta slag av organisatoriska lösningar bör undvikas. Regeringen noterar också att A 9:s närövningsfält har vissa begränsningar när det gäller verksamhet med artilleriförband.

Regeringen anser vid en sammanvägning att det för Försvarmakten mest rationella vore att samla arméstridskrafternas artilleriutbildning till en plats. Denna plats bör vara Boden. Regeringen föreslår därför att A 9 omlokaliseras från Kristinehamn till Boden. I Boden och inom ramen för Bodens garnison ges utmärkta förutsättningar för samövning mellan artilleriet och andra funktioner. Genom en lokalisering till Boden tillförsäkras också att förbandet ges nödvändig subarktisk förmåga. Det är enligt regeringen angeläget att arméstridskrafternas olika kompetenscentrum bibehålls som egna organisationsenheter. Endast på det viset kan verksamheten ges den tyngd och ställning som är nödvändig för att utveckla funktionen. Regeringen anser således, i motsats till Försvarmakten i myndighetens budgetunderlag för 2005, att A 9 därför bör bibehållas som en egen organisationsenhet. Regeringen kommer att redovisa de ekonomiska konsekvenserna av en omlokalisering till Boden i senare avsnitt. Regeringen kan dock redan här peka på att denna förändring kommer att leda till sammantaget lägre årliga hyreskostnader för Försvarmakten. Regeringen anser vidare att artilleriutbildningen av rationalitetsskäl bör inordnas i Bodens garnison. På detta sätt vidmakthålls och utvecklas den integrerade garnison som Boden är i dag. Vid omlokaliseringen av A 9, inkl. Artilleriets stridsskola, till Boden bör det i dag befintliga detachementet för artilleriutbildning inom I 19 läggas ned och verksamheten inordnas i A 9.

I sammanhanget vill regeringen erinra om att artilleriutvecklingskompetensen i dag är begränsad i Boden. Det är angeläget att denna kompetensaspekt beaktas i det fortsatta arbetet och särskilt när den konkreta omlokaliseringen från Kristinehamn till Boden genomförs. Avslutningsvis kan konstateras att eftersom det redan bedrivs artilleriutbildning i Boden krävs det inte några omfattande nyinvesteringar för att genomföra denna förändring.

P 4 i Skövde har, liksom I 19 i Boden, kapacitet för mekaniserad utbildning av hel bataljon. P 4 har också tillgång till goda övnings- och skjutfält samt nödvändiga verkstadsresurser. Regeringen fäster särskild vikt vid att mekaniserad utbildning kan samlokaliseras med Markstridsskolan i Skövde. P 4 är i realiteten en förutsättning för att bedriva en effektiv utbildningsverksamhet vid Markstridsskolan. Även i ett långsiktigt perspektiv har P 4 en infrastruktur som är lämplig för utbildning av i stort sett samtliga typer av mekaniserade förband inom insatsorganisationen. Som regeringen kommer att redovisa senare i avsnittet anser regeringen att K 3 i Karlsborg och Göta trängregemente (T 2) i Skövde bör bibehållas. Detta skapar mycket goda förutsättningar för samordning mellan underrättelsefunktionen, underhållsfunktionen och mekaniserade förband. Vidare bibehålls en stor garnison vilket är rationellt för Försvarmakten sammantaget.

Livgardet i Upplands-Bro har kapacitet för utbildning av säkerhetsförband, statsceremoniella uppgifter samt internationell verksamhet. Livgardet har tillgång till mycket goda övnings- och skjutfält samt tillgång till nödvändiga verkstadsresurser. Om kompetens tillförs Livgardet, utöver den som finns i dag, har enheten möjligheter att vid ett förändrat behov utbilda och öva mekaniserade enheter i framtiden. Regeringen vill peka på att det sedan tidigare finns erfarenhet av att utbilda mekaniserade enheter vid Livgardet. Även i ett långsiktigt perspektiv har plattformen en infrastruktur som lämpar sig för utbildning av förband med speciella uppgifter. Det är vidare av särskild betydelse att ha ett militärt utbildningsförband med markstridsinriktning nära huvudstaden.

Regeringen bedömer att på lång sikt bör huvuddelen av personalen till säkerhetsförbanden grundutbildas vid Livgardet. Det är dock inte möjligt att nå detta långsiktiga mål de närmaste åren eftersom insatsorganisationen ännu inte fått sin slutgiltiga utformning.

Härefter kommer regeringen in på behovet av särskilda kompetenser för vissa funktioner.

Kapacitet för utbildning av luftvärnsförband finns i dag vid Luftvärnsregementet (Lv 6) i Halmstad samt vid I 19 i Boden. Inom Lv 6 finns också Luftvärnets stridsskola.

Regeringen anser att all luftvärnsutbildning bör lokaliseras till Lv 6 för att på detta sätt uppnå en rationell utbildningsvolym för luftvärnsfunktionen. Detachementet för luftvärn vid I 19 bör därför avvecklas. Därmed skapas förutsättningar för att Lv 6 skall kunna fortsätta att utvecklas till ett kompetenscentrum för strid mot luftmål.

I Halmstad finns goda övnings- och skjutfält för utbildning av luftvärnsenheter. Vidare är Försvarmaktens Halmstadskolor lokaliserade i garnisonen. Regeringen kommer senare att föreslå att Försvarmaktens tekniska skola skall inrättas i Halmstad. Detta kommer att skapa goda förutsättningar för samordning mellan skolor och förband. I avvägningen mellan å ena sidan en rationell utbildningsvolym och å andra sidan förmåga att uppträda i subarktisk miljö anser regeringen att strävan efter en rationell utbildningsvolym skall prioriteras. Den subarktiska förmågan för denna funktion kan upprätthållas dels hos delar av officerskåren, dels inom ramen för Utvecklingsenhet Vinter i Boden.

Kapacitet för utbildning av ingenjörförband finns i dag vid Göta ingenjörregementet (Ing 2) i Eksjö och vid I 19 i Boden. Inom Ing 2 finns också Fältarbetsskolan.

Regeringen anser att huvuddelen av ingenjörutbildningen bör lokaliseras till Ing 2 för att på detta sätt uppnå en rationell utbildningsvolym. Därmed skapas förutsättningar för att Ing 2 skall kunna utvecklas till ett kompetenscentrum för ingenjörfunktionen. I Eksjö finns mycket goda övnings- och skjutfält för utbildning av ingenjörenheter. Vidare finns i Eksjö Totalförsvarets ammunitions- och minröjningscentrum, SWEDEC. Regeringen anser att det finns mycket goda övnings- och skjutfält även i Boden samtidigt som det där finns en närhet till mekaniserade förband. Det sistnämnda innebär att det finns goda samövningsmöjligheter. Vid en sammanvägning anser regeringen dock att Eksjö bör förordas. För att bibehålla och utveckla vinterkompetens inom funktionen bör det finnas viss kompetens- och utbildningskapacitet för ingenjörutbildning i

subarktisk miljö i Boden. Utbildningen i Boden bör dock vara mindre än vad den är i dag. Vid utformningen av ingenjörutbildningen i Boden bör officerskompetensen vara dimensionerande.

Kapacitet för utbildning av ledningsförband finns i dag vid Upplands regemente (S 1) i Enköping och vid I 19 i Boden. Inom S 1 finns också Ledningsskolan och Totalförsvarets signalskyddsskola.

Regeringen anser att all ledningsutbildning bör lokaliseras till S 1 för att uppnå en rationell utbildningsvolym. Detachementet för signalutbildning vid I 19 bör därför avvecklas. Därmed skapas också förutsättningar att S 1 skall kunna utvecklas till ett kompetenscentrum för ledningsfunktionen. Regeringen bedömer att på lång sikt bör huvuddelen av all personal till ledningsförbanden grundutbildas vid ledningsregementet. Det är dock inte möjligt att nå detta långsiktiga mål de närmaste åren eftersom insatsorganisationen ännu inte fått sin slutgiltiga utformning. Regeringen menar dock att redan nu bör vissa åtgärder vidtas för att lägga grunden för en sådan långsiktig utveckling.

I Enköping finns goda övnings- och skjutfält för utbildning av ledningsenheter. Vidare är närheten till Försvarmaktens centrala ledning i Stockholm och Uppsala samt Försvarets materielverk av stor betydelse när det gäller utveckling av ledningssystemet i det nätverksbaserade försvaret. I avvägningen mellan å ena sidan en rationell utbildningsvolym och å andra sidan förmåga att uppträda i subarktisk miljö anser regeringen att strävan efter att uppnå en rationell utbildningsvolym skall prioriteras. Den subarktiska förmågan för denna funktion kan upprätthållas dels hos delar av officerskåren, dels genom Utvecklingsenhet Vinter i Boden.

Kapacitet för utbildning av underhållsförband finns i dag vid Göta trängregemente (T 2) i Skövde och vid I 5 i Östersund.

Regeringen anser att all underhållsutbildning bör lokaliseras till T 2 för att uppnå en rationell utbildningsvolym. Detachementet vid I 5 bör därför avvecklas. I Skövde finns i huvudsak alla de resurser som behövs för att utbilda i samtliga delar inom underhållsfunktionen. Möjligheterna att fortsätta att utveckla funktionen är mycket goda genom tillgången till mekaniserade förband och Markstridsskolan. Därmed skapas förutsättningar för att T 2 skall kunna utvecklas till ett kompetenscentrum för underhållsfunktionen. På lång sikt bör huvuddelen av all personal till underhållsförbanden grundutbildas vid underhållsregementet. Det är enligt regeringen dock inte möjligt att nå detta långsiktiga mål de närmaste åren eftersom insatsorganisationen ännu inte fått sin slutgiltiga utformning. Redan nu bör dock vissa åtgärder vidtas för att lägga grunden för en sådan långsiktig utveckling.

För att bibehålla och utveckla vinterkompetens inom funktionen anser regeringen att den underhållsutbildning som bedrivs, dels inom ramen för utbildning av mekaniserade enheter vid I 19, dels vid Utvecklingsenhet Vinter i Boden, utgör en lämplig grund för att säkerställa subarktisk förmåga.

I Skövde finns mycket goda övnings- och skjutfält för utbildning av underhållsenheter. Vidare finns P 4 och Markstridsskolan i Skövde, K 3 i Karlsborg vilket innebär att det även finns goda samövningsmöjligheter i närområdet.

I dag finns följande flygflottiljer: Jämtlands flygflottilj (F 4) i Östersund, Skaraborgs flygflottilj (F 7) i Såtenäs/Lidköping, Blekinge flygflottilj (F 17) i Ronneby/Kallinge och Norrbottens flygflottilj (F 21) i Luleå. Den övergripande dimensioneringen av grundorganisationen anger att det bör vara tre flottiljer.

En utgångspunkt i fråga om flygflottiljerna är att verksamheten skall kunna bedrivas i hela landet. Regeringen anser därför att flottiljerna bör vara lokaliserade till norra och södra Sverige. I dag är två flottiljer lokaliserade till norra Sverige, en till södra Mellansverige och en till södra Sverige.

Regeringen anser i ett första steg att F 7 och F 17 bör bibehållas.

F 7 har goda övningsbetingelser och miljötillstånd för tre divisioner. Flottiljen är av avgörande betydelse för utveckling av Gripen systemet. Flottiljen har en egen verkstad för JAS 39 Gripen. F 7 har vidare särskild kompetens och infrastruktur för Tp 84-systemet, ett system som är baserat där. Vidare har F 7 ett bansystem med flera rullbanor.

F 17 har mycket goda övningsbetingelser i form av närhet till flygövningsområden, miljötillstånd för två divisioner samt tillgång till egen JAS 39 Gripenverkstad. Ytterligare en faktor att beakta är närheten till de marina enheterna i Karlskrona. Detta innebär goda samövningsmöjligheter inom det operativa systemet. Regeringen konstaterar vidare att synergieffekter uppstår inom F 17 när helikoptrarna med sjöoperativa uppgifter baseras inom flottiljområdet. Regeringen återkommer till denna fråga i senare avsnitt.

Sedan regeringen i detta första steg av urvalsprocessen funnit att vissa befintliga organisationsenheter bör bibehållas, övergår regeringen till att behandla vilka övriga enheter som bör bibehållas i den framtida grundorganisationen.

Överväganden och val i steg 2

Arméenheter

Regeringen anser att K 3 och P 7 bör bibehållas som plattformar för utbildning av underrättelseförband och specialförband respektive mekaniserade förband.

Jägarutbildning bedrivs i dag vid K 4 i Arvidsjaur. Underrättelseutbildning samt utbildning av luftburna enheter (luftburen bataljon, fallskärmsjägare) och specialförband bedrivs i dag vid K 3 i Karlsborg. Den verksamhet som bedrivs vid de två enheterna är enligt regeringen inte helt jämförbar, även om det finns likheter mellan de båda förbanden. K 3 är en integrerad enhet med utbildning av underrättelseförband inklusive fallskärmsjägare och luftburna enheter. Till detta kommer att den särskilda skyddsgruppen är lokaliserad till Karlsborg. K 4 är en plattform med utbildning av enbart jägarförband. K 3 har tillgång till goda övnings- och skjutfält, närhet till mekaniserade förband och underhållsförband i Skövde samt en militär flygplats inom kommunen, dvs. f.d. F 6. Eftersom den framtida utvecklingen av specialförband går mot en utökning i förhållande till nuvarande organisation behövs enligt

regeringen ytterligare övningsområden för K 3 och de enheter som skall utbildas och övas där. Övnings- och skjutfältet på Kvarn norr om Borensberg är enligt regeringen ett lämpligt övningsområde, särskilt för specialförbanden. Detta innebär att den tyngdpunktsförskjutning av Markstridsskolans administrativa verksamhet från Kvarn till Skövde som regeringen senare kommer att förorda, ger K 3 tillsammans med Helikopterflottiljen på Malmen förbättrade möjligheter att i större omfattning utnyttja Kvarn i framtiden. Regeringen vill dock erinra om att Markstridsskolan, trots en förändrad framtida inriktning, även framdeles kommer att utnyttja övningsfältet på Kvarn. Regeringen återkommer i senare avsnitt till denna fråga.

Regeringen vill också framhålla en annan aspekt. K 3 är centralt lokaliserat i Sveriges södra del. Denna lokalisering av specialförbanden är mycket gynnsam om Försvarsmakten ges en roll när det gäller de s.k. nya hoten. Förbanden kan markvägen nå stora delar av södra Sverige på en begränsad tid. K 3 är också lokaliserat relativt nära Helikopterflottiljen på Malmen i Linköping och samövar med helikopterförbanden. När förbanden utnyttjar Helikopterflottiljens resurser ökas det område som kan nås på en begränsad tid betydligt. På detta sätt kan t.ex. flera av de viktiga hamnarna på både Väst- och Östkusten nås inom en till två timmar.

K 4 har tillgång till mycket goda övnings- och skjutfält i direkt anslutning till regementsområdet. Det finns en kommunal flygplats i kommunen.

Regeringen anser att värdefulla synergieffekter från kompetenssynpunkt uppnås om nuvarande enheter vid K 3, såsom den särskilda skyddsgruppen och fallskärmsjägarbataljonen, och den planerade luftburna bataljonen utvecklas i nära anslutning till varandra. Med hänsyn främst till gjorda investeringar i Karlsborg, behovet av transportflyget vid F 7 samt närheten till Helikopterflottiljen på Malmen bör fallskärmjägerutbildningen inte omlokaliseras. Den framtida jägarutbildningen bör även fortsättningsvis bedrivas i norra Sverige med hänsyn till de klimatförhållanden som råder där. Regeringen konstaterar att K 4 dels utgör en begränsad verksamhet på en ort – vilket regeringen anser skall undvikas så långt möjligt, dels är en plattform som är speciellt skapad för att bedriva utbildning av jägarförband. Det är emellertid sett i ett försvarsmaktsperspektiv inte rationellt att utbilda enbart en typ av förband på K 4, med hänsyn till de små utbildningsvolymerna som detta innebär. Trots de goda förutsättningar för jägarutbildning som erbjuds vid K 4 i Arvidsjaur anser regeringen att det ur ett samlat försvarsmaktsperspektiv är mer rationellt att samordna den framtida jägarutbildningen med annan utbildningsverksamhet i norra Sverige. Den jägarutbildning som skall bedrivas i framtiden, och som kommer att vara av väsentligt mindre omfattning än i dag, bör därför genomföras i Boden och inordnas i I 19. Regeringen föreslår att K 4 läggs ned.

I detta sammanhang vill regeringen erinra om betänkandet (SOU 2004:77) Snö, kyla och mörker av utredningen om utveckling av internationella militär test- och övningsverksamhet på svenskt territorium. Utredaren pekar i sitt betänkande bl.a. på att det framtida nätverksbaserade försvaret i allt högre grad kommer att bygga på en långtgående integration, även internationellt, och en samverkan mellan

olika typer av stridskrafter. Denna samverkan kommer att behöva samordnas i tid och rum. Det gäller i luften, på marken och till sjöss. Detta ställer nya krav på möjligheterna till storskalig samövning samtidigt som kraven på ledningsförmåga ökar väsentligt. I detta perspektiv, framhåller utredaren, kan de stora ytorna och avstånden i och kring övningsområdena i Norrland komma att vara övningsmässiga tillgångar. Regeringen har redovisat vissa av betänkandets grundfrågor i prop. 2004/05:5. I övrigt bereds betänkandet i Regeringskansliet.

Mekaniserad utbildning genomförs i dag vid I 5, P 7, P 10 och P 18. Vid I 5 bedrivs dessutom underhållsutbildning för markstridsförband. Detta innebär att I 5, i likhet med I 19, är en plattform med utbildning av flera funktioner. I 5 har tillgång till goda övnings- och skjutfält samt nödvändiga verkstadsresurser.

P 7 har mekaniserad kapacitet och tillgång till goda övnings- och skjutfält samt nödvändiga verkstadsresurser. Vidare är P 7 ett av de förband som har de bästa förutsättningarna för att utbilda och öva strid i öppen terräng med mekaniserade förband på eget övningsfält (Revinge). Detta är ett övningsfält som är av central betydelse för Försvarmakten då det medger mycket goda förutsättningar att genomföra övningar med mekaniserade enheter i öppen terräng. Regeringen vill också peka på P 7:s geografiskt fördelaktiga lokalisering bl.a. när det gäller de s.k. nya hoten. Regeringen fäster särskild vikt vid betydelsen av att ha ett militärt utbildningsförband med markstridsinriktning i Skåne-regionen. Enheten är lokaliserad mitt i Skåne med korta avstånd till bl.a. Öresundsbron och Barsebäcksverket.

P 10 och P 18 har mekaniserad kapacitet och tillgång till goda övnings- och skjutfält samt nödvändiga verkstadsresurser. Båda enheterna ligger i direkt anslutning till sina övningsfält och kan från dessa fält förflytta sig i förband till sina skjutområden. Där har P 18 en särställning med hänsyn till närheten till Tofta skjutfält vilket medger skjutning med stridsvagns-kanon. Regeringen vill peka på att regeringen i 2000 års försvarsbeslut ansåg att det av kostnads- och underhållsskäl inte bör genomföras någon stridsvagnsutbildning på Gotland (prop. 1999/2000:30, s. 75). Enligt regeringens mening gäller denna syn även i dag. Sammantaget gäller att såväl I 5 som P 10 och P 18 innehar goda produktionsförhållanden m.m. I 5:s övningsfält har dock vissa begränsningar när det gäller kapacitet och möjligheter till manöverstrid.

När förbanden vägs mot varandra kan regeringen konstatera att förbanden var för sig har goda förutsättningar. Enligt regeringen har dock P 7 de bästa övningsbetingelserna.

Det är enligt regeringen angeläget att skapa rationella produktionsförutsättningar och en långsiktigt hållbar organisationsstruktur som kan svara mot de krav som den nya strukturen med bl.a. insatsförband och utvecklings- och kompetensresurser ställer. Förändringarna skall på sikt leda till lägre driftskostnader och den förändrade grundorganisationen ekonomiskt rymmas inom en försvarsmakt med reducerade anslag. Inriktningen av Försvarmakten förändras genom utvecklingen av ett insatsförsvar. En allt större tonvikt läggs vid internationaliseringen. De s.k. nya hoten har blivit allt tydligare. Detta perspektiv tillsammans med inriktningen att skapa en för hela Försvarmakten väl balanserad grund-

organisation leder till att regeringen anser att P 7 bör bibehållas. I linje med detta föreslår regeringen att I 5, P 10 och P 18 läggs ned. Prop. 2004/05:43

Marinenheter

I fråga om sjöstridskrafterna bör det enligt den övergripande dimensioneringen finnas en marinbas. Inom ramen för denna marinbas bör det finnas baseringsmöjlighet på ytterligare två platser. Det ena av dessa två ytterligare verksamhetsställen bör enligt regeringen kunna svara för en något mer omfattande verksamhet. Sjöstridskrafterna är i dag baserade i två i stort sett likvärdiga baser dels i Haninge/Berga med Första ubåtsflottiljen, Andra ytstridsflottiljen och Fjärde minkrigsflottiljen, dels i Karlskrona med Tredje ytstridsflottiljen. Vidare är helikoptrar med sjöoperativ förmåga baserade i Haninge/Berga. I Haninge finns också Muskö örlogssvarv. Övriga varvsresurser av betydelse i detta sammanhang finns i Karlskrona vid Kockums AB, Karlskronavarvet. Vid val av basering för sjöstridskrafterna är de dimensionerande resurserna främst tillgång på infrastruktur i form av kajer/förtöjningsanläggningar, kvalificerade underhållsresurser och närhet till lämpliga övnings- och skjutområden. Regeringen vill dessutom understryka vikten av att sjöstridskrafterna, främst i Östersjön och i Västerhavet, långsiktigt skall kunna svara för uppgifter inom ramen för det operativa förmågekravet att övervaka Sveriges territorium, kunna upptäcka och avvisa kränkningar samt hävda Sveriges integritet. Regeringen noterar i sammanhanget att det inom Försvarmakten pågår ett utvecklingsarbete om sjöstridskrafternas framtida flottiljorganisation. Detta arbete rör inte antalet flottiljer utan flottiljernas innehåll.

Regeringen anser att tyngdpunkten i verksamheten bör finnas i sydöstra Sverige. Marinbasens ledning bör därför lokaliseras till Karlskrona. Marinbasen bör bedriva verksamhet i Karlskronaregionen, i Stockholmsregionen och på Västkusten. Inom ramen för marinbasen bör det finnas möjlighet till basering av fartygsförband på Västkusten i minst samma omfattning som hittills.

Det främsta skälet för denna inriktning är att regeringen anser att Karlskrona med sitt geografiskt centrala läge har de bästa förutsättningarna även i ett långsiktigt perspektiv. I Karlskrona finns tillgång till lämplig infrastruktur avseende kaj- och förtöjningsanordningar, tillgång till nödvändiga verkstads- och varvsresurser samt närhet till goda övnings- och skjutområden. Att regeringen anser att tyngdpunkten skall vara i Karlskrona innebär också att merparten av fartygsförbanden bör finnas där. Detta innebär i sin tur att regeringen föreslår att organisationsenheten Första ubåtsflottiljen omlokaliseras från Haninge/Berga till Karlskrona. Flottiljledningarna för Första ubåtsflottiljen och Tredje ytstridsflottiljen och delar av fartygsförbanden skall därmed finnas i Karlskrona. Organisationsenheten Fjärde minkrigsflottiljen bör enligt regeringen däremot bibehållas i Haninge. Det är Försvarmakten som skall bestämma den närmare fördelningen av fartyg ingående i Första ubåtsflottiljen, Tredje ytstridsflottiljen och Fjärde minkrigsflottiljen mellan marinbasens olika verksamhetsställen. Mot bakgrund av reduktionerna i insatsorganisationen, som redovisats i prop. 2004/05:5,

föreslår regeringen att organisationsenheten Andra ytstridsflottiljen läggs ned.

Regeringen kommer senare att föreslå förändringar i den marina skolverksamheten, vilket kommer att leda till en ökad utbildning av totalförsvarspliktiga vid marinbasen i Karlskrona.

Mot bakgrund av dessa resonemang föreslår regeringen att Ostkustens marinbas och Sydkustens marinbas läggs ned. Vidare föreslår regeringen att en ny organisationsenhet, Marinbasen, inrättas i Karlskrona. Härigenom skapas också ensade och tydliga ledningsförhållanden inom sjöstridskrafterna. Detta lägger i sin tur grunden för en effektivare verksamhet inom området. Långsiktigt kommer kostnaderna för marinbasverksamheten att minska i och med att en organisationsenhet läggs ned.

Marinbasens verksamhetsställe i Stockholmsregionen och Fjärde minkrigsflottiljen bör enligt regeringen lokaliseras till Muskö-Berga och respektive ledning finnas i Muskö. Regeringen anser vidare att Muskö i så stor utsträckning som möjligt bör utnyttjas för basering av fartygen. Vid Muskö finns de resurser som behövs för en ändamålsenlig basering av de enheter som bör inrymmas där. Tyngdpunkten i baseringen bör således vara Muskö och lokaliseringen bör benämnas Haninge/Muskö.

Regeringen anser också att det av olika skäl, bl.a. den förändrade hotutvecklingen, är väsentligt att det finns möjlighet att basera fartyg på Västkusten. Det är angeläget att tillgodose ett utvecklingsbehov i detta sammanhang, liksom att markera en viss militär närvaro med Försvarsmaktens fartyg. Marinbasens verksamhetsställe på Västkusten bör vara lokaliserat till nuvarande Amf 4:s område i Göteborg.

I sammanhanget vill regeringen peka på att Marinbasen har ansvaret för att utbilda de marina delarna av säkerhetsbataljonerna. Enligt regeringens mening kan denna utbildning genomföras i Karlskrona och/eller i Göteborg.

Enligt den övergripande dimensioneringen av den framtida grundorganisationen bör det finnas en plattform för utbildning av amfibieförband. Amfibieutbildning bedrivs i dag vid Vaxholms amfibieregemente (Amf 1) och Älvsborgs amfibieregemente (Amf 4).

Regeringen anser att Amf 1 bör bibehållas och föreslår att förbandet omlokaliseras till Haninge/Berga.

Det främsta skälet till att bibehålla Amf 1 är närheten till Stockholms skärgård, vilken innehåller mycket goda övnings- och skjutfält i de för amfibieförband dimensionerande terrängtyperna. Regeringen konstaterar vidare att genom en sådan lokalisering bibehålls goda möjligheter till samordning dels med bl. a. marina fartygsförband i Stockholmsområdet, dels av stödverksamhet. Regeringen vill också peka på att regeringen i propositionen Det nya försvaret i 2000 års försvarsbeslut (prop. 1999/2000:30, bet. 1999/2000:FöU2, rskr. 1999/2000:168) redovisade sin syn på den framtida kustartilleriutbildningen (numera amfibieutbildningen). Regeringen ansåg då, främst med hänsyn till den befintliga infrastrukturen och närheten till Stockholms skärgård med bl.a. övnings- och skjutfält, att nuvarande Amf 1 skulle utgöra huvudenheten för kustartilleriutbildningen. Regeringen bedömde också att nuvarande Amf 4 har begränsade övningsförutsättningar, bl.a. vad gäller tillgång till lämpligt närövningsfält. Vidare skulle det krävas investeringar vid Amf 4

om enheten skulle utgöra en rationell huvudenhet. Amf 4 skulle däremot ha förutsättningar att utgöra den andra enheten vid sidan om Amf 1 som huvudenhet. Regeringen anser att den värdering av Amf 1 och Amf 4 som regeringen gjorde hösten 1999 fortfarande gäller. Detta leder till att när amfibieenheter skall minskas från två enheter till en enhet Amf 1 bör bibehållas. Med en lokalisering till Haninge/Berga bibehålls också inriktningen med förband som är utbildade för att kunna verka i Stockholmsregionen. I linje med denna inriktning föreslår regeringen att Amf 4 läggs ned. Regeringen vill samtidigt understryka att Amf 1 bör ansvara för att utbilda förband som kan uppträda och verka även på Västkusten och i den särskilda miljö som Göteborgsområdet utgör. För att säkerställa detta anser regeringen att anläggningen på Käsö utanför Göteborg bör bibehållas.

Regeringen har tidigare i avsnittet föreslagit att det skall finnas bara en marinbas i framtiden. Ledningen bör vara lokaliserad till Karlskrona. Karlskrona kommer därmed att utgöra tyngdpunkten i den marina verksamheten i Sverige. Regeringen kommer senare att redovisa att verksamheten vid Örlogsskolorna bör fördelas på den nya organisationsenheten Försvarsmaktens tekniska skola, den nya organisationsenheten Sjöstrids-skolan och Marinbasen i Karlskrona. De delar av Örlogsskolorna som i dag finns i Haninge/Berga bör därför flyttas därifrån. Som redovisats anser regeringen vidare Marinbasens verksamhetsställe på Ostkusten bör lokaliseras till Muskö-Berga med en tyngdpunkt i baseringen till Muskö.

I och med att Marinbasen inrättas och den marina verksamheten får en tyngdpunkt i Karlskrona anser regeringen att helikoptrarna med sjöoperativa uppgifter bör lokaliseras till Kallinge och helikopterverksamheten där samordnas med Blekinge flygflottilj, F 17. Regeringen återkommer till detta i senare avsnitt.

Sammantaget innebär dessa förändringar att utrymme frigörs på Haninge/Berga, vilket kan utnyttjas för att inrymma Amf 1. Genom en omlokalisering av detta slag kan Försvarsmakten helt lämna Rindöområdet och därmed koncentrera verksamheten till större etablissemang. Chefen för Amf 1 blir också på ett naturligt sätt garnisonschef för Berga-Musköområdet.

En konsekvens av att Amf 4 avvecklas är att det frigörs utrymme för basering av enheter ur sjöstridskrafterna inom Amf 4:s nuvarande område. Efter nödvändig anpassning av Amf 4:s kajanläggningar kommer de kajanläggningar som Försvarsmakten i dag förhär i direkt anslutning till Amf 4:s område vid Tångudden inte längre att behövas. Vidare anser regeringen att anläggningen på Käsö utanför Göteborg bör bibehållas för att möjliggöra för amfibieförband att även framdeles utbilda och öva i anslutning till Göteborgs hamn och i Göteborgs skärgårds speciella miljö, och därmed upprätthålla denna kompetens. Inom Amf 4:s nuvarande område skall också besättningar till bevakningsbåtarna kunna utbildas.

Flygvapenenheter

Regeringen anser att F 21 bör bibehållas.

Regeringen vill inleda med att peka på att F 4 och F 21 belystes ingående i underlaget inför regeringen besluts i december 2001 om

lokaliseringen av den militära flygutbildningen. Mot bakgrund av riksdagens beslut våren 2001 om bl.a. den militära flygutbildningen skulle Forsvarsdepartementets och Forsvarsmaktens arbetsgrupp Flygskola (Ag Flygskola) lämna förslag om var den militära flygskolan skulle lokaliseras. Ag Flygskola redovisade i sin rapport Lokaliseringen av den militära flygutbildningen m.m. hösten 2001 en ingående bedömning av flottiljernas förutsättningar för att kunna bedriva flygutbildning. Regeringen konstaterar nu att även om Ag Flygskola skulle bedöma flygflottiljerna utifrån ett flygutbildningsperspektiv, innehåller den rapporten bedömningar av respektive flottilj som är tillämpliga också i detta sammanhang.

F 21 har mycket goda övningsbetingelser i form av närhet till flygövningsområden. Flottiljen har miljötillstånd för tre divisioner och tillgång till egen JAS 39 Gripenverkstad. Vidare har F 21 mycket goda möjligheter att svara för uppgifter inom ramen för det operativa förmågekravet att övervaka Sveriges territorium, kunna upptäcka och avvisa kränkningar samt hävda Sveriges integritet i norra Sverige. Närheten till Boden och I 19 bidrar enligt regeringen ytterligare till att F 21 har goda utbildningsbetingelser. F 21 har begränsat avstånd till skjutmål vid Junkön och Vidsel.

F 4 har goda övningsbetingelser i form av närhet till flygövningsområden, dock med den reservationen att F 4 har ett stort avstånd – omkring 20 minuters flygtid enkel väg – till flygövningsområden över hav. F 4 har miljötillstånd för tre divisioner. Det är begränsningar när det gäller skjutmål nära flottiljen. I en sammanvägning anser regeringen att förutsättningarna vid F 21 är bättre än vid F 4. Regeringen föreslår därför att F 4 läggs ned.

Helikopterverksamheten är i dag lokaliserad till Linköping/Malmen, Boden, Östersund, Haninge/Berga, Lidköping/Såtenäs, Ronneby/Kallinge och Göteborg/Säve. Tidigare fanns inom Forsvarsmakten drygt 100 helikoptrar. Efter den pågående omsättningen av helikopterparken kommer det att finnas knappt 50 helikoptrar. Detta innebär enligt regeringen att det är nödvändigt att minska antalet baseringar för helikoptrarna för att kunna bibehålla en rationell organisation.

Regeringen anser att Helikopterflottiljen bör bibehållas på Malmen/Linköping. Den markoperativa helikopterverksamheten bör lokaliseras till Malmen och den sjöoperativa helikopterverksamheten till Ronneby. Forsvarsmakten har tidigare föreslagit att helikoptrar med sjöoperativa uppgifter skulle baseras på Berga. Regeringen konstaterar att det vid Berga finns stora begränsningar när det gäller möjligheterna att utveckla Berga till en modern helikopterbas som kan uppfylla de krav som de nya helikoptrarna ställer, inte minst gäller detta från säkerhetssynpunkt. En utgångspunkt för regeringen är att öka integrationen och samordningen mellan helikopterverksamheten och övrig flygverksamhet samt mellan marina enheter och helikoptrar med sjöoperativ förmåga.

För att upprätthålla förmågan att uppträda i subarktisk miljö bör det finnas möjlighet att basera helikoptrar med markoperativa uppgifter vid F 21. Den helikopterverksamhet som i dag finns i Boden bör flyttas till Luleå och F 21. Regeringen anser också att det bör finnas helikoptrar för militär flygräddning baserade vid flygflottiljerna, F 7, F 17 och F 21. En konsekvens av denna inriktning och förhållandet att antalet helikoptrar

inom Försvarsmakten kommer att halveras är att helikopterverksamheten vid Göteborg/Säve bör avvecklas. Prop. 2004/05:43

Överväganden och val inom militärdistriktsorganisationen

Militärdistriktsorganisationens främsta uppgifter har hittills varit territoriell verksamhet, utbildning av hemvärns- och frivillig personal samt insatser, i första hand inom ramen för stöd till samhället. I dag är militärdistriktsstaberna och militärdistriktsgrupperna lokaliserade till följande orter.

Södra militärdistriktet (MD S) stab	Göteborg
* Ledningsgrupp Malmö	Malmö
* Södra skånska gruppen	Lund/Revinge
* Skånska dragongruppen	Hässleholm
* Blekingegruppen	Karlskrona
* Hallandsgruppen	Halmstad
* Kalmargruppen	Kalmar
* Kronobergsgruppen	Växjö
* Norra Smålandsgruppen	Eksjö
* Älvsborgsgruppen	Borås
* Göteborgsgruppen	Göteborg
* Skaraborgsgruppen	Skövde
* Bohus-Dalsgruppen	Uddevalla/Skredsvik

Mellersta militärdistriktet (MD M) stab	Strängnäs
* Ledningsgrupp Stockholm	Stockholm
* Livgrenadjärgruppen	Linköping
* Södertörnsgruppen	Haninge
* Livregementets grenadjärgrupp	Örebro
* Södermanlandsgruppen	Strängnäs
* Värmlandsgruppen	Kristinehamn
* Livgardesgruppen	Stockholm
* Västmanlandsgruppen	Västerås
* Upplandsgruppen	Enköping
* Dalregementsgruppen	Falun
* Gävleborgsgruppen	Gävle

Norra militärdistriktet (MD N) stab	Boden
* Härnösandsgruppen	Härnösand
* Jämtlandsgruppen	Östersund
* Västernorrlandsgruppen	Sollefteå
* Västerbottensgruppen	Umeå
* Norrbottensgruppen	Boden
* Norrbottens gränsjägargrupp	Kalix
* Lapplandsjägargruppen	Kiruna

Gotlands militärdistrikt (MD G) stab	Visby
* Gotlandsgruppen	Visby

Försvarsmakten har i sin utredning av militärdistriktsorganisationen föreslagit att militärdistriktsstaberna och militärdistriktsgrupperna skall

reduceras eller läggs ned. Förvarsberedningen delar i sin rapport Förvarsmaktens uppfattning att militärdistriktsorganisationen behöver förändras, liksom att dessa frågor behöver övervägas ytterligare.

Regeringen delar Förvarsmaktens och Förvarsberedningens syn att militärdistriktsorganisationen behöver förändras. Regeringen anser, liksom Förvarsberedningen, också att det behövs ytterligare överväganden innan det är möjligt att fatta definitiva beslut om militärdistriktsorganisationens framtid. I regeringens fortsatta överväganden är nedläggning av militärdistriktsorganisationen huvudalternativet.

Utöver detta anser regeringen, med utgångspunkt i Förvarsmaktens lämnade förslag, att vissa förändringar inom militärdistriktsorganisationen bör genomföras redan nu. Inom respektive militärdistrikt har de olika militärdistriktsgrupperna värderats inbördes med följande urvalsfaktorer: rekrytering, förutsättningar för ledning, territoriell närvaro, personalförsörjning, antal hemvärnsmän samt områdets storlek. Med dessa faktorer som grund har regeringen vägt samman verksamhetsutövandet, rationalitetsfrågor och besparingsfrågor.

Regeringen anser att Södra militärdistriktsstaben bör bibehålla sin lokalisering inom nuvarande Amf 4:s område i Göteborg. Regeringen kommer senare att föreslå att Försvarets sjukvårdscentrum skall omlokaliseras till Göteborg och Amf 4:s område.

Följande militärdistriktsgrupper bör vidmakthållas.

* Ledningsgrupp Malmö	Malmö
* Södra skånska gruppen	Lund/Revinge
* Blekingegruppen	Karlskrona
* Hallandsgruppen	Halmstad
* Kronobergsgruppen	Växjö
* Norra Smålandsgruppen	Eksjö
* Bohus-Dalsgruppen	Uddevalla/Skredsvik
* Göteborgsgruppen	Göteborg
* Skaraborgsgruppen	Skövde

Regeringen anser vidare att Mellersta militärdistriktsstaben i avvaktan på beslut om den framtida militärdistriktsorganisationen bör bibehållas i Strängnäs. Om militärdistriktsstaber skall finnas även framtiden bör staben i Strängnäs omlokaliseras till en ort där det finns annan militär verksamhet. Inriktningen bör vara lokalisering till Enköping, Örebro eller Upplands-Bro/Kungsängen.

Följande militärdistriktsgrupper bör vidmakthållas

* Ledningsgrupp Stockholm	Stockholm
* Livgrenadjärgruppen	Linköping
* Södertörnsgruppen	Haninge
* Livregementets grenadjärgrupp	Örebro
* Södermanlandsgruppen	Strängnäs
* Livgardesgruppen	Stockholm
* Upplandsgruppen	Enköping
* Dalregementsgruppen	Falun
* Gävleborgsgruppen	Gävle

Regeringen anser också att Norra militärdistriktsstaben bör bibehållas i Boden och att verksamheten samordnas med I 19.

Följande militärdistriktsgrupper bör vidmakthållas.

* Härnösandsgruppen	Härnösand
* Jämtlandsgruppen	Östersund
* Västerbottensgruppen	Umeå
* Norrbottensgruppen	Boden
* Lapplandsjägargruppen	Kiruna

Regeringen föreslår att Gotland militärdistriktsstab läggs ned. Gotlandgruppen bör däremot bibehållas och samlokaliseras med F 17:s enhet i Visby.

Regeringens inriktning leder till att följande militärdistriktsgrupper bör läggas ned.

Södra militärdistriktet	
* Skånska dragongruppen	Hässleholm
* Kalmargruppen	Kalmar
* Älvsborgsgruppen	Borås

Mellersta militärdistriktet	
* Värmlandsgruppen	Kristinehamn
* Västmanlandsgruppen	Västerås

Norra militärdistriktet	
* Västernorrlandsgruppen	Sollefteå
* Norrbottens gränsjägargrupp	Kalix

Överväganden och val inom skol- och centrumorganisationen

Försvarsmaktens skolor och centrum utgör basen för utbildning till och av officerare samt kompetensutveckling av den civila personalen. Vid dessa enheter genomförs också omfattande praktisk och teoretisk utvecklingsverksamhet som är ett nödvändigt element för Försvarsmaktens utveckling.

De tekniska skolorna

Utbildning i teknisk tjänst genomförs i dag vid Försvarsmaktens Halmstadskolor (FMHS) i Halmstad, Arméns tekniska skola (ATS) i Östersund och vid Örlogsskolorna (ÖS) i Karlskrona och Haninge/Berga. Dessutom utbildar Försvarsmakten totalförsvarspliktiga i teknisk tjänst vid utbildningsplattformarna, liksom vid S 1 och Flygvapnets Uppsala-skolor (F 20).

Enligt regeringen är detta utbildningssystem orationellt och kostnadsdrivande. I stället bör utbildningen samlas till en skola för teknisk utbildning i Försvarsmakten. Regeringen föreslår därför att Försvarsmaktens tekniska skola (FMTS) inrättas och att skolan skall vara lokaliserad till Halmstad. I FMTS bör verksamheten vid FMHS, ATS och relevanta delar av ÖS inordnas. Regeringen föreslår vidare att organisationsenheterna FMHS och ATS läggs ned. Regeringen vill inledningsvis belysa några aspekter som rör ATS. ATS kan i likhet med övriga organisationsenheter i Östersund läggas ned den 31 december 2004 och vara avvecklad senast den 30 juni 2006. Den del av den grundläggande tekniska utbildningen vid ATS som skall bibehållas kan överföras till FMTS till nämnda tidpunkt och alltså genomföras i

Halmstad från halvårsskiftet 2006. Den del av den materielsystem-specifika utbildningen vid ATS som skall bibehållas kommer senast den 30 juni 2006 att ha överförts till antingen aktuell funktionsplattform eller FMTS. Regeringen delar Försvarsmaktens uppfattning att det är nödvändigt att utreda den exakta utformningen av den framtida materielsystemspecifika utbildningen ytterligare. Först när Försvarsmakten har slutfört det utredningsarbetet 2005 är det möjligt att bestämma det slutliga behovet av infrastruktur för det samlade FMTS. Då kan också det slutliga investeringsbehovet bestämmas. Regeringen anser att det är bättre att beslut att inrätta FMTS och lägga ned ATS fattas nu än att avvakta med dessa organisationsförändringar intill dess att detaljutformningen av den tekniska utbildningen blir klar nästa år. Om utredningsresultaten först skulle inväntas kommer hela omstruktureringen och möjligheterna att forma en mer rationell teknisk utbildning att försenas minst ett år. En försening skulle också innebära att de planerade hyresbesparingarna i Östersund kommer att minska.

Regeringen kommer i senare avsnitt att föreslå att även organisationsenheten ÖS läggs ned. Regeringen anser att de berörda verksamheterna i organisatoriskt hänseende snarast bör inordnas i FMTS. Efter hand och i samband med att t.ex. nya utbildningshjälpmedel införs bör verksamheterna omlokaliseras till Halmstad. Regeringen anser således att verksamheten vid FMTS skall genomföras under en ledning som är lokaliserad till Halmstad. Under en övergångstid kommer skolans verksamhet dock att genomföras på flera platser, för att successivt omlokaliseras till Halmstad. Inriktningen bör vara att FMTS i sin helhet skall vara lokaliserad till Halmstad senast den 31 december 2009.

Regeringen vill i detta sammanhang erinra om vikten av att så långt möjligt skapa bärkraftiga garnisoner. Regeringen underströk denna aspekt redan i försvarsbeslutet 2000 när det gällde luftvärnsfunktionens centralisering till Halmstad (prop. 1999/2000:30, s. 78 – 79). Regeringen betonade i den propositionen vikten av att ett helhetsperspektiv anlades när det gällde utformningen av grundorganisationen. Regeringen konstaterade vidare att från ett rent luftvärnsperspektiv Lv 3 i Norrtälje hade bättre förutsättningar än Lv 6 i Halmstad. Bl.a. möjligheterna till garnisonssamordning i Halmstad ledde emellertid till att regeringen ansåg att helhetsperspektivet borde väga tyngre. Regeringen kan således konstatera att försvarsbeslutet 2000 innebar att garnisonen i Halmstad skulle stärkas. I och med att FMTS lokaliseras till Halmstad förstärks denna inriktning ytterligare.

Regeringen anser vidare att fördelningen av verksamheter mellan FMTS, S 1 och F 20 bör övervägas ytterligare. Detta bör i första hand göras av Försvarsmakten. Regeringen vill särskilt peka på den tekniska verksamheten vid F 20 och att det noga prövas om denna verksamhet bör inordnas i den kommande Luftstridsskolan eller om den bör inordnas i FMTS eller S 1.

Vid Motorskolan, som är en del av ATS, samordnas och kvalitets-säkras motortjänsten i Försvarsmakten. Regeringen har tidigare redovisat att organisationsenheterna P 4, T 2 och Markstridsskolan bör bibehållas i Skövde. Inom dessa enheter, främst P 4 och T 2, bedrivs en omfattande fordonsutbildning. Detta innebär att det inom Skövde garnison finns en bred och djup kompetens inom denna funktion. Motorskolan bör därför

omlokaliseras från Östersund till Skövde och inordnas som en del i T 2. Denna förändring bör vara genomförd senast den 30 juni 2006.

Som regeringen pekat på är det för närvarande inte möjligt att ange det exakta behovet av investeringar för FMTS i Halmstad. Det krävs ytterligare utredning avseende vissa delar av den utbildning som skall bedrivas vid FMTS. Regeringen bedömer emellertid det kommer att behöva byggas ett teknikhus i Halmstad. Försvarsmakten beräknar att detta kommer att kosta högst ca 320 miljoner kronor. Mot bakgrund av behovet av fortsatt utredning innan investeringsbehovet är helt klarlagt och det därefter behövs tid för att bygga nödvändiga lokaler, bedöms kostnaderna för Försvarsmakten i form av hyreskostnader komma att falla ut först i slutet av den kommande treårsperioden.

Regeringen bedömer vidare att det samlade behovet av elevförläggningar i Halmstad för FMTS och MHS ökar med 200 elevförläggningsplatser. Investeringskostnaden beräknas till ca 70 miljoner kronor. Regeringen bedömer att denna investering kommer att behöva göras först sent i den kommande treårsperioden eller därefter. Bedömningen grundar sig på att behovet av kompletterande elevförläggningar uppstår först då FMTS är helt uppbyggd i Halmstad. Regeringen vill i detta sammanhang peka på att Försvarsmakten har beslutat att inte genomföra utbildning till officer vid militärhögskolorna utbildningsåren 2004 – 2006. Till detta kommer att utbildning till officer 2005 – 2007 sannolikt kommer att genomföras med en elevvolym som är reducerad i förhållande till det bedömda behovet. Detta innebär att det under dessa år redan finns tillräckligt med elevförläggningar i Halmstad för FMTS behov. Detta innebär i sin tur att investeringen för de kompletterande elevförläggningarna kommer att falla ut i hyreskostnader för Försvarsmakten först efter den kommande treårsperioden.

Militärhögskolorna

Regeringen gör följande bedömning om Försvarsmaktens militärhögskolor.

Dagens tre militärhögskolor är lokaliserade till Halmstad, Solna/Karlberg och Östersund. I den övergripande dimensioneringen har konstaterats att den volym som Försvarsmakten redovisar, 450 – 500 elever, utbildningsmässigt kan genomföras vid två av de nuvarande militärhögskolorna utan större investeringar i utbildningslokaler m.m. Vidare kan regeringen konstatera att oavsett alternativ, innebärande samlad utbildning vid en av dagens tre militärhögskolor, krävs investeringar i elevförläggningar, dock i varierande omfattning. Detta skiljer sig från den uppfattning Försvarsmakten redovisat i budgetunderlaget för 2005. Försvarsmakten skulle i budgetunderlaget redovisa det teoretiska behovet av en framtida grundorganisation. Regeringen gör sin bedömning utifrån dagens organisation och kapacitet för att skapa den mest optimala lösningen.

Reduceringar i organisationen bör enligt regeringen i första hand innebära att organisationsenheter avvecklas eller integreras med andra. Vidare anser regeringen att det är angeläget att kostnaderna för nyinvesteringar och omlokaliseringar minimeras. Mot bakgrund av det av Försvarsmakten angivna utbildningsbehovet och nuvarande militärhögskolors kapacitet anser regeringen att det mest rationella och effektiva är

att bedriva utbildningen på två platser. Med en sådan lösning undviks de investeringar som annars blir nödvändiga.

Till detta kommer de osäkerheter om vilka elevvolymerna som den framtida personalförsörjningssystemet kommer att kräva. En av dessa osäkerheter gäller frågan om visstidsanställning av officerare och vad detta kan komma att kräva i utbildningshänseende. En annan osäkerhet gäller den framtida utbildningen av reservofficerare.

En framtida akademisering av Försvarmaktens officersutbildning kommer att kräva bl.a. ett nära samarbete med det civila utbildningsväsendet, främst universitet och högskolor.

Regeringen har tidigare föreslagit dels att Försvarmakten skall samla all utbildning i teknisk tjänst till en gemensam skola, FMTS, dels att FMTS skall lokaliseras till Halmstad. Regeringen har funnit att det finns goda möjligheter att samordna vissa delar av utbildningsverksamheten vid FMTS med annan skolverksamhet.

Regeringen konstaterar att det i Halmstad finns en väl utvecklad garnison i vilken Militärhögskolan ingår. I Halmstad finns vidare en viktig komponent i Försvarmaktens skolverksamhet, för närvarande Försvarmaktens Halmstadsskolor och i framtiden Försvarmaktens tekniska skola. Regeringen kan också peka på att elevbostäderna ligger inom eller i omedelbar anslutning till skolområdet. Detta främjar enligt regeringens mening sammanhållningen och utbildningsförutsättningarna. Halmstad är lämplig för skolverksamhet när det gäller elevrekrytering från samtliga funktioner. Militärhögskolan i Halmstad har ett väl utvecklat samarbete med den civila högskolan som finns i Halmstad.

Även Militärhögskolan i Karlberg har en lämplig lokalisering när det gäller såväl elev- som lärarekrytering. Närheten till staber, andra myndigheter och Förvarshögskolan ger vidare goda möjligheter att på ett enkelt sätt utnyttja externa föreläsare och experter. När det gäller den framtida personalförsörjningssystemet anser regeringen att övervägande skäl talar för att den utbildning som genomförs vid Militärhögskolorna och Förvarshögskolan framöver kommer att behöva samordnas bättre. Detta talar för att det bör finnas en Militärhögskola på Karlberg i framtiden. Regeringen kan också peka på att elevbostäderna ligger inom eller i omedelbar anslutning till skolområdet. Detta främjar enligt regeringens mening sammanhållningen och utbildningsförutsättningarna.

I Östersund finns en garnison genom vilken samordningsvinster kan uppnås. I Östersund bedrivs vidare annan skolverksamhet genom ATS och Motorskolan. Militärhögskolan har också ett utvecklat samarbete med Mitthögskolan. Militärhögskolans förutsättningar för en bred elevrekrytering från samtliga funktioner är enligt regeringen dock mindre gynnsamma. Regeringen anser att Östersund saknar naturlig anknytning till marin utbildning. Regeringen har tidigare föreslagit att I 5, F 4 och ATS i Östersund skall läggas ned. Detta leder till att förutsättningarna för att bibehålla en Militärhögskola i Östersund begränsas påtagligt eftersom den i så fall skulle bli den enda militära verksamheten i Östersund. Det är enligt regeringens mening angeläget att så långt möjligt undvika lösningar som innebär att det endast skall finnas begränsad verksamhet på en ort. En lösning som innebär att det finns endast begränsad verksamhet på en ort leder till ökade kostnader för förbandsverksamheten och det försämrar utbildningsverksamheten. På motsvarande sätt fördyras och

försämrar verksamheten vid en skola eller ett centrum. Det är därför av ekonomiska och rationella skäl olämpligt att bibehålla Militärhögskolan i Östersund.

Ett i sammanhanget viktigt ingångsvärde är också att regeringen anser att den tekniska utbildningen inom Försvarsmakten bör effektiviseras, både vad avser utbildning till och av yrkesofficerare och viss totalförsvarspliktsutbildning. Detta bör, enligt vad regeringen redovisat tidigare, åstadkommas genom att den tekniska utbildning som i dag sker inom alla försvarsgrenar på flera platser i framtiden samlas till en plats – Halmstad – i Försvarsmaktens tekniska skola.

Även det faktum att FMTS successivt skall byggas upp i Halmstad och att det finns osäkerhet om framtida elevvolymen talar för att bibehålla militärhögskolorna i Halmstad och Karlberg. På detta sätt utnyttjas befintliga lokaler m.m. och undviks omfattande nyinvesteringar. Regeringen gör den samlade bedömningen att Militärhögskolorna i Solna/Karlberg och Halmstad bör bibehållas samt föreslår att Militärhögskolan i Östersund läggs ned.

Övrig skol- och centrumverksamhet

Regeringen kan konstatera att de försvarsgrenspecifika stridsskolorna i dag inte är utformade på ett likartat sätt. Detta är varken rationellt eller hållbart i förhållande till framtida krav på Försvarsmakten. På lång sikt bör utvecklingen gå mot en gemensam stridsskola för hela Försvarsmakten. Det är enligt regeringen dock inte möjligt att nå detta långsiktiga mål de närmaste åren – och sannolikt heller inte lämpligt – med hänsyn till framtida kompetensförsörjningssystem samt de omfattande investeringar som detta skulle kräva. Regeringen menar dock att redan nu bör vissa åtgärder vidtas för att lägga en grund för en sådan långsiktig utveckling. I det omedelbara perspektivet anser regeringen att de nuvarande stridsskolorna bör utformas enligt följande.

Markstridsskolan (MSS) i Skövde bör bibehållas. Till viss del bör, enligt regeringen, utnyttjandet av Kvarn förändras. Utbildningsverksamheten vid MSS, främst utbildning med skarp ammunition, bör fortsatt bedrivas vid Kvarn. Däremot bör annan verksamhet, främst av administrativ art, föras över till Skövde. På detta sätt skulle verksamheten vid Kvarn renodlas. Regeringen vill i sammanhanget erinra om att Kvarn kommer att ha en fortsatt stor betydelse för utvecklingen av framförallt markstridskrafterna. En inriktning bör vidare vara att det vid Kvarn inrättas en riksanläggning – s.k. nivå 3-anläggning – för strid i bebyggelse.

Regeringen föreslår att en marin stridsskola – Sjöstridsskolan (SSS) – inrättas genom att delar av ÖS slås ihop med Amfibiestridsskolan (AmfSS). SSS bör lokaliseras till Karlskrona för att därmed erhålla samordningsvinster kopplat till Marinbasen. Lokaliseringen utesluter dock inte att enskilda delar av utbildningen kan bedrivas på annan ort för att medge en rationell och effektiv utbildning och utvecklingsverksamhet. Den utbildning av totalförsvarspliktiga som genomförs vid ÖS i dag bör föras över till och bedrivas vid Marinbasen i Karlskrona. Dock bör utbildningen av besättningar till bevakningsbåtarna genomföras i Göteborg. Som regeringen redovisat tidigare bör den tekniska utbildningen vid ÖS inordnas i den nya FMTS. Inriktningen är att SSS skall

svara för utbildning till och av officerare för marinstridskrafternas behov. Regeringen föreslår att ÖS läggs ned i samband med att SSS inrättas. I detta sammanhang bör enligt regeringen också AmfSS läggas ned.

För flygstridskrafterna anser regeringen att den verksamhet som genomförs vid Flygvapnets Uppsalaskolor (F 20) i Uppsala bör renodlas. Som regeringen redovisat i föregående avsnitt bör fördelningen av verksamheter mellan F 20, FMTS och S 1 övervägas ånyo. F 20 bör inriktas mot utbildning med direkt knytning till flygstridskrafterna. Vidare bör F 20 ta över ansvaret för Försvarsmaktens flygförarutbildning från F 17, dvs. ta över ansvaret för Flygskolan på Linköping/Malmen. Flygskoleverksamheten bör dock även fortsättningsvis bedrivas på Malmen. På motsvarande sätt bör Försvarsmaktens helikopterutbildning organisatoriskt inordnas i F 20. Mot bakgrund av att den samlade utbildningsverksamheten för flygstridskrafterna härigenom skulle komma att inordnas i skolan anser regeringen att skolan skall benämnas Luftstridsskolan. På detta sätt undviker man också den vilseledande kortbenämningen F 20, vilken kan leda tankarna till en flygflottilj. Sammanfattningsvis föreslår regeringen således att Luftstridsskolan (LSS) inrättas och att denna skola skall inrymma de verksamheter som redovisats här. Vidare föreslår regeringen att F 20 läggs ned.

Totalförsvarets ammunitions- och minröjningscentrum (SWEDEC) bör bibehållas. Enheten ingår tillsammans med Ing 2 i Eksjö garnison. I Eksjö bedrivs all verksamhet inom specialområdet vilket innebär att orten är landets kompetenscentrum för denna funktion.

Totalförsvarets skyddscentrum (SkyddC) i Umeå bör bibehållas. Tillsammans med delar av Totalförsvarets forskningsinstitut, som är lokaliserade till denna ort, utgör Umeå landets kompetenscentrum för funktionen.

Försvarsmaktens underrättelse- och säkerhetscentrum (FMUndSäkC), inklusive Försvarets tolkskola, bör bibehållas. Enheten kommer tillsammans med Luftstridsskolan och OPIL att utgöra Uppsala Garnison.

För dessa tre enheter utgör gjorda investeringar ytterligare ett skäl till att de även i framtiden bör vara kvar på nuvarande orter.

Försvarsmaktens rekryteringscentrum (RekryC) bör bibehållas tills vidare. RekryC är lokaliserat i Stockholm där huvudparten av enhetens samverkanspartners finns, t.ex. Flygmedicincentrum, Högkvarteret med informations- respektive personalavdelningen och Försvarsmaktens idrotts- och friskvårdsenhet, FM IF. Regeringen avser att ge Försvarsmakten i uppdrag att utreda förutsättningarna för att organisera ett s.k. Humancentrum där all verksamhet inom Försvarsmakten rörande rekrytering och uttagning m.m. av personal samlas.

I Försvarsmakten genomförs sjukvårdsutbildning av totalförsvarspliktiga vid ett stort antal utbildningsförband och av anställd personal vid Försvarsmaktens sjukvårdscentrum (FSC), som är lokaliserat till Hammarö. Vid FSC genomförs även viss totalförsvarspliktsutbildning. Det är enligt regeringen orationellt och kostsamt att bedriva en likartad utbildning utspridd på ett antal olika ställen. Regeringen konstaterar också att vid FSC genomförs studier, försök och utveckling samt anskaffning av sjukvårdsförnödenheter. För att skapa en bättre rationalitet och effektivitet både i utvecklingshänseende och utbildningshänseende bör den kvalificerade sjukvårdsutbildningen av totalförsvars-

pliktig personal och anställda så långt möjligt samlas till en plats. Regeringen har tidigare föreslagit att Amf 4 i Göteborg skall läggas ned. Detta innebär att det frigörs utbildningskapacitet i Göteborg. Regeringen har också föreslagit att A 9 skall omlokaliseras från Kristinehamn till Boden. Detta innebär att FSC skulle bli den enda militära utbildningsenheten i Värmland. Detta är enligt regeringen mindre lämpligt och fördyrar långsiktigt Försvarsmaktens sammantagna verksamhet. FSC bör därför omlokaliseras från Hammarö.

Regeringen vill i detta sammanhang erinra om diskussionerna om lokaliseringen av FSC till Karlstad/Hammarö när FSC inrättades 1994. I delbetänkandet Försvarsmaktens hälso- och sjukvård (SOU 1992:101) redovisade utredningen om lednings- och myndighetsorganisationen för försvaret (LEMO) bl.a. följande. Ett försvarets sjukvårdscentrum borde bildas. Detta skulle tillföras verksamhet från marinens sjukvårdsskola i Göteborg, försvarets sjukvårdshögskola i Solna/Karlberg och Försvarets sjukvårdsstyrelse i Karlstad. Utredningen pekade på ett antal faktorer som borde påverka lokaliseringen, t.ex. närheten till Högkvarteret och till Socialstyrelsens beredskapsenhet, tillgången till kvalificerade militära och civila lärare, tillgången till förband för truppförsök samt tillgången till FOA och universitetssjukhus för forskningssamverkan. Utredningen kom fram till att verksamheten vid FSC kunde bedrivas på alla de tre aktuella orterna, dvs. Göteborg, Solna/Karlberg och Karlstad. I den efterföljande propositionen föreslog regeringen att FSC skulle lokaliseras till Karlstad (prop. 1992/93:100, bil. 5). Huvudskälet var att FSC:s verksamhet till största delen motsvarade Sjukvårdsstyrelsens och denna enhet låg i Karlstad. För att säkerställa att Sjukvårdsstyrelsens kompetens bevarades förordade regeringen således en lokalisering till denna ort. Riksdagen godkände regeringens förslag (bet. 1992/93:FöU9, rskr. 1992/93:333). Lokaliseringen kom senare att ändras till Hammarö.

Regeringen anser att en stor del av de argument som fördes fram i SOU 1992:101 fortfarande äger giltighet. Samtidigt gäller att Försvarsmakten och dess verksamhet har undergått betydande förändringar sedan myndigheten Försvarsmakten bildades den 1 juli 1994. Försvarets inriktning har förändrats och med detta bl.a. utbildningsbehovet och behovet av tillgång på kvalificerade lärare inom sjukvårdsområdet för Försvarsmaktens sjukvårdsverksamhet. Till detta kommer ett numera accentuerat behov av samverkan med universitetsforskningen och den sjukvård som är knuten till universiteten.

Mot denna bakgrund föreslår regeringen att FSC skall omlokaliseras till Göteborg. Regeringen anser vidare att FSC-verksamheten bör utökas genom att sjukvårdsutbildning av totalförsvarspliktiga genomförs vid enheten. Detta gäller även de totalförsvarspliktiga som i dag utbildas vid T 2 i Skövde. Utbildning av totalförsvarspliktiga tillsammans med utbildning av medicinalpersonal och det utvecklingsarbete som skall genomföras vid enheten samt kopplingen till Sahlgrenska sjukhuset gör att det skapas en nationell enhet som har långsiktigt goda förutsättningar.

Flygmedicincentrum (FMC) är lokaliserat till Stockholm med en mindre del i Linköping. Försvarsmakten har under 2003-2004 utrett möjligheterna att samla verksamheten till en plats. Myndigheten kom till slutsatsen att detta inte vore lämpligt. Huvudskälen mot en samlokalisering är dels gjorda investeringar i Linköping för den s.k. human-

centrifugen, dels risken för kompetensbortfall av nyckelpersonal inom detta speciella sjukvårdsområde som i dag finns i Stockholmsområdet. Regeringen delar Försvarsmaktens uppfattning och anser således att FMC bör bibehållas på nuvarande verksamhetsorter.

Försvarmusikcentrum (FöMusC) är lokaliserat till Strängnäs och ingår i Strängnäs garnison.

Livgardet ansvarar för den statsceremoniella verksamheten. I detta avseende lyder således chefen för FöMusC under chefen för Livgardet. Regeringen har tidigare redovisat att P 10 i Strängnäs bör läggas ned. Detta innebär att FöMusC bör flyttas. Regeringen anser att FöMusC bör omlokaliseras till Livgardet i Upplands-Bro/Kungsängen.

När Försvarsdepartementets arbetsgrupp utarbetade sitt underlag till regeringen noterade gruppen, inte minst vid förbandsbesöken, att likartad verksamhet bedrivs på ett flertal ställen i Försvarmakten. Det gäller t.ex. sjukvårdsutbildning, kockutbildning och utbildning av hundar. Regeringen delar denna uppfattning och anser att Försvarmakten i det fortsatta arbetet bör pröva rationaliteten i en på detta sätt utspridd verksamhet samt överväga om inte verksamheten i stället borde koncentreras till färre ställen eller att den ansvarsmässigt inordnas under en ledning.

Överväganden kring andra enheter

Försvarmaktens infrastruktur för telekommunikationer och sensorer utgörs huvudsakligen av försvarets telenät, marinens telenät, satellitkommunikationssystem och radiosystem. Ansvar för dessa system ligger på ett flertal förbandschefer inom grundorganisationen. Det gäller främst marinbaser och flygflottiljer samt till en del även Redovisningsavdelning Bergslagen.

Försvarmakten anser i sin redovisning den 30 april 2004 att ansvar och lednings- och lydnadsförhållanden inom telekommunikations- och sensorsystemfunktionen bör göras tydligare och att de ekonomiska och personella resurserna bör utnyttjas mer rationellt. Myndigheten föreslår att verksamheten därför skall samordnas inom en organisationsenhet. Detta skulle också leda till att Försvarmaktens gränssytor mot andra myndigheter inom lednings- och informationsfunktionerna blir tydligare. Försvarmakten anser att Redovisningsavdelning Bergslagen bör omorganiseras till Försvarmaktens telenät- och marktelefonförband och att personella, materiella och ekonomiska resurser organisatoriskt förs över dit från Sydkustens marinbas, Ostkustens marinbas, Jämtlands flygflottilj, Blekinge flygflottilj, Norrbottens flygflottilj och Flygvapnets Uppsalaskolor. Genom denna förändring skapas ett förband som enligt taktiska och operativa krav tillhandahåller en försvarmaktsgemensam telekommunikations- och sensorinfrastruktur för såväl nationella som internationella uppgifter.

Regeringen delar Försvarmaktens uppfattning och anser därför att Redovisningsavdelning Bergslagen samt delar ur Sydkustens marinbas, Ostkustens marinbas, Jämtlands flygflottilj, Blekinge flygflottilj, Norrbottens flygflottilj och Flygvapnets Uppsalaskolor bör omorganiseras till Försvarmaktens telenät- och marktelefonförband (FMTM).

Regeringen konstaterar att det pågår en anpassning inom Försvarsmaktens logistik, FMLOG, till ett insatsförsvar bl.a. genom att organisationen reducerats kraftigt. Vidare har huvuddelen av den operativa underhållsorganisationen den 1 januari 2002 slagits samman med den lokala stödverksamheten. En utveckling mot att koncentrera produktionsresurserna och att öka upphandlingen av tjänster har påbörjats. Genom att insatsorganisationen minskar kommer även logistikorganisationen att behöva reduceras. Detta innebär att när Försvarsmakten lämnar en ort kommer även aktuella enheter ur FMLOG att lämna orten. På någon ort kan enligt regeringen dock avsteg från denna princip vara att föredra med hänsyn till gjorda investeringar och nyligen gjorda organisationsförändringar.

Regeringen anser att Försvarsmakten bör intensifiera de pågående processerna för att ytterligare koncentrera verksamheten och – där det är lämpligt – upphandla tjänster i stället för att producera dem i egen regi. Detta bör emellertid göras anpassat till logistikens olika områden. Inom vissa delområden finns en väl fungerande marknad där Försvarsmakten kan verka strikt affärsmässigt inom ramen för gällande bestämmelser medan andra förutsätter långtgående samarbete mellan Försvarsmakten och industrin. FMLOG:s organisation bör utvecklas och anpassas till dessa förändrade förutsättningar för verksamheten och produktionen. Härvid bör även formerna för styrningen inom FMLOG övervägas.

För att förbättra den övergripande styrningen av funktionen logistik inom Försvarsmakten anser regeringen att en logistikinspektör inordnas i Försvarsmaktens centrala ledning i likhet med funktionerna ledning, mark, luft och sjö. Regeringen vill understryka att denna logistikinspektör inte skall ersätta ledningen för organisationsenheten FMLOG.

Regeringen bedömer personalstyrkan vid FMLOG, i förhållande till nuvarande personalramar, kommer att reduceras med ca 120 yrkesofficerare och antalet civila årsarbetskrafter kommer att reduceras med ca 1 600. FMLOG:s personal, såväl officerare som civila, kommer därmed att minskas med ca 30 procent under tiden fram till utgången av 2007. Regeringen föreslår att organisationsenheten FMLOG skall omlokaliseras från Karlstad till Stockholm. I praktiken innebär detta att FMLOG:s ledning flyttas från Karlstad till Stockholm.

Regeringen bedömer vidare att av den totala hyresreduktionen för Försvarsmakten – exklusive minskningen av hyreskostnaderna för övnings- och skjutfälten – om ca 400 miljoner kronor per år fr.o.m. den 1 januari 2008, utgör FMLOG:s del ca 30 procent. Detta motsvarar ca 125 miljoner kr. Regeringen återkommer i senare avsnitt till frågor om hyresbesparingarna.

Försvarsmaktens övnings- och skjutfält

Regeringen anser att övnings- och skjutfälten är av central betydelse för att Försvarsmakten skall kunna utbilda och öva den befintliga insatsorganisationen och en framtida insatsorganisation med de förhållanden och inriktningar som då kan råda. Detta innebär att Försvarsmakten nu och i framtiden behöver övnings- och skjutfält med skilda naturtyper,

terrängförhållanden i övrigt och som är belägna i alla delar i landet för att möjliggöra utbildning och övning också i Sveriges olika klimattyper. Detta leder i sin tur till att övnings- och skjutfält kan behöva behållas även om det utbildningsförband som ligger i fältets närhet avvecklas. Regeringen vill i detta sammanhang erinra om regeringens uppfattning i propositionen Det nya försvaret i 2000 års försvarsbeslut (prop. 1999/2000:30, s. 70f, bet. 1999/2000:FöU2, rskr. 1999/2000:168). Regeringen framhöll där att det är angeläget att behålla dimensionerande övnings- och skjutfält. Regeringen bedömde vidare att det även i en tillväxtsituation – trots det omvärldsläge som då råder – skulle vara förenat med betydande svårigheter att på kort tid anskaffa ytterligare övnings- och skjutfält. Regeringen anser att även om ominriktningen av Försvarsmakten är tydligare nu än 2000 bör dessa grundläggande principer om tillgången på övnings- och skjutfält fortfarande gälla.

Inom ramen för att genomföra det gällande försvarsbeslutet sägs för närvarande hyresavtalen till ett antal fält upp för att reducera både antalet mindre övnings- och skjutfält och Försvarsmaktens fasta kostnader.

Regeringen anser att Försvarsmakten vidare bör fullfölja den pågående översynen av vilka övnings- och skjutfält som bör vidmakthållas och utvecklas för framtida behov samt vilka områden som därmed kan avvecklas. För att underlätta en kontinuerlig uppföljning av utvecklingen på detta område avser regeringen att uppdra åt Försvarsmakten att årligen i årsredovisningen redovisa hur myndighetens fortsatta utredande av övnings- och skjutfälten fortskrider.

Innan beslut fattas om att avveckla framförallt ett skjutfält måste enligt Försvarsmakten ett antal faktorer beaktas. En viktig sådan faktor är om det finns s.k. oexploderad ammunition på fältet. I dag är det förenat med stora osäkerheter och därmed stora kostnader att röja ett område från oexploderad ammunition. Detta leder enligt Försvarsmakten till att det ibland kan vara lämpligare att behålla ett skjutfält än att säga upp det även om nyttjandegraden är låg. Regeringen delar denna uppfattning. Samtidigt understryker detta förhållande vikten av att de ansvariga myndigheterna utarbetar lösningar på detta problem så att inte försvaret för en längre tid behåller mark som egentligen inte behövs för verksamheten.

Regeringen anser därför att det är viktigt att det arbete som bedrivs av Försvarsmakten tillsammans med Totalförsvarets forskningsinstitut och Fortifikationsverket om metoder för att röja oexploderad ammunition intensifieras. Det är enligt regeringen angeläget att den riskvärderingsmodell som myndigheterna utarbetar snarast kan bli färdig och börja tillämpas.

Sammanfattning av organisationsförändringarna

Inriktningen av Försvarsmaktens grundorganisation är en sammanvägning av de utgångspunkter som gäller för förändringsarbetet. Regeringen vill understryka att utformningen skall ses som en helhet. Förändringarna kommer, enligt regeringens mening, att ge de mest ändamålsenliga produktionsförutsättningarna även långsiktigt för den utvecklade Försvarsmakten.

Regeringen har i de föregående avsnitten redovisat sina förslag och inriktningen i övrigt avseende förändringarna i grundorganisationen. Redovisningen har gjorts för de olika stridskrafterna, militärdistriktsorganisationen samt skolor, centrum och andra organisationsenheter. I detta avsnitt redovisar regeringen förändringarna i ett samlat sammanhang. På detta sätt vill regeringen åskådliggöra helheten.

Följande organisationsenheter inrättas

– Marinbasen (MarinB)	Karlskrona
– Försvarsmaktens tekniska skola (FMTS)	Halmstad
– Sjöstridsskolan (SSS)	Karlskrona
– Luftstridsskolan (LSS)	Uppsala

Följande organisationsenheter läggs ned

– Jämtlands fältjägarregemente (I 5)	Östersund
– Norrlands dragonregemente (K 4)	Arvidsjaur
– Södermanlands regemente (P 10)	Strängnäs
– Gotlands regemente (P 18)	Gotland/Visby
– Andra ytstridsflottiljen (2. ysflj)	Haninge/Berga
– Älvsborgs amfibieregemente (Amf 4)	Göteborg
– Sydkustens marinbas (MarinB S)	Karlskrona
– Ostkustens marinbas (MarinB O)	Haninge/Berga
– Jämtlands flygflottilj (F 4)	Östersund
– Gotlands militärdistriktsstab (MDG)	Gotland/Visby
– Försvarsmaktens Halmstadskolor (FMHS)	Halmstad
– Örlogsskolorna (ÖS)	Karlskrona
– Arméns tekniska skola (ATS)	Östersund
– Militärhögskolan (MHS Ö)	Östersund
– Amfibiestridsskolan (AmfSS)	Vaxholm
– Flygvapnets Uppsalaskolor (F 20)	Uppsala

Följande andra enheter läggs ned

Militärdistriktsgrupper:

Inom Södra militärdistriktet

– Skånska dragongruppen	Hässleholm
– Kalmargruppen	Kalmar
– Älvsborgsgruppen	Borås

Inom Mellersta militärdistriktet

– Värmlandsgruppen	Kristinehamn
– Västmanlandsgruppen	Västerås

Inom Norra militärdistriktet

– Västernorrlandsgruppen	Sollefteå
– Norrbottens gränsjägargrupp	Kalix

Andra enheter:

- Norrland trängbataljon vid I 5 i Östersund
- Norrlands luftvärnsbataljon vid I 19 i Boden
- Norrlands signalbataljon vid I 19 i Boden
- Norrlands artilleribataljon vid I 19, verksamheten inordnas i A 9 i Boden

Följande organisationsenhet omorganiseras

- Redovisningsavdelning Bergslagen omorganiseras till Försvarsmaktens telenät- och marktelefonförband (FMTM) med lokalisering i Örebro

Följande organisationsenheter omlokaliseras

- Artilleriregementet (A 9) omlokaliseras från Kristinehamn till Boden
- Första ubåtsflottiljen (1.ubflj) omlokaliseras från Haninge/Berga till Karlskrona
- Vaxholms amfibieregemente (Amf 1) omlokaliseras från Vaxholm till Haninge/Berga
- Försvarsmaktens logistik (FMLOG) omlokaliseras från Karlstad till Stockholm
- Försvarsmaktens sjukvårdscentrum (FSC) omlokaliseras från Hammarö till Göteborg
- Försvarsmusikcentrum (FöMusC) omlokaliseras från Strängnäs till Upplands-Bro/ Kungsängen

Följande verksamheter och enheter flyttas

- Marinbasverksamheten flyttas från Haninge/Berga till Haninge/Muskö
- Verksamheten inom Fjärde minkrigsflottiljen flyttas från Haninge/Berga till Haninge/Muskö
- Helikopterverksamheten flyttas från Haninge/Berga till Ronneby/Kallinge
- Motorskolan flyttas från Östersund till Skövde

Enheter m.m. som förändras

- Militärdistriktsgruppen Gotlandsgruppen samlokaliseras med F 17:s enhet i Visby
- Den kvalificerade sjukvårdsutbildningen samlas till Försvarsmaktens sjukvårdscentrum (FSC) i Göteborg

Följande orter lämnas helt eller delvis

- Arvidsjaur
- Östersund
- Vaxholm
- Strängnäs, delvis
- Karlstad
- Hammarö
- Kristinehamn
- Göteborg/Säve
- Gotland/Visby, delvis

Härutöver läggs militärdistriktsgrupperna ned i Kalix, Sollefteå, Västerås, Kristinehamn, Borås, Kalmar och Hässleholm.

Övriga bedömningar

Regeringen vill i detta sammanhang återknyta till sin uppfattning om militära förband och Sveriges två största städer i den geografiska viljeinriktningen. Den inriktning regeringen redovisat innebär att det i Stockholm kommer att finnas flera förband som är särskilt utbildade att uppträda i Stockholmsregionens miljö och terrängtyper. Det gäller Livgardet i Upplands-Bro/Kungsängen, Amf 1 i Haninge/Berga och marinens fartyg baserade i Haninge/Muskö. Regeringen vill också peka på att K 3:s specialförband i Karlsborg, inkl helikopterresurser, inom en begränsad tid kan nå och uppträda i Stockholmsregionen.

När det gäller Göteborg läggs visserligen Amf 4 ned, men till regementsområdet kommer Försvarsmaktens sjukvårdscentrum att flyttas. Inriktningen är att utbildningen av totalförsvarspiktiga inom sjukvårdsområdet skall lokaliseras till FSC. Vidare skall Försvarsmakten inom FSC:s markområde svara för att det finns möjlighet att basera fartygsförband i Göteborg. Den militära sjöbevakningscentralen – som skall ingå i den framtida sjöinformationsorganisationen – kommer att bibehållas i Göteborg. Likaså kommer anläggningen på Käsö utanför Göteborg att bibehållas för att kunna utbilda och öva amfibieförband i Göteborgs skärgårds speciella miljö. Inom nuvarande Amf 4:s område skall också besättningar till bevakningsbåtarna kunna utbildas. Regeringen bedömer vidare att Göteborgs hamn bör bli utskeppningshamn i stället för Oxelösund när Försvarsmakten avtransporterar internationella insatser sjövägen. Den gemensamma flyg- och sjöräddningscentralen kommer att bibehållas på sin nuvarande plats på Käringberget. Regeringen har i tidigare avsnitt också pekat på att specialförbanden vid K 3, inkl helikopterresurser, har möjligheter att uppträda i bl.a. Göteborgsregionen. I sammanhanget kan också erinras om Fjärde minkrigsflottiljens röjdykare i Uddevalla/Skredsvik. Till detta kommer att markstridsförband finns tillgängliga inom rimligt avstånd i Västra Götalandsområdet, det gäller bl.a. P 4 i Skövde. Sammanfattningsvis kommer det enligt regeringen således även i framtiden att finnas en betydande militär närvaro i Göteborgsregionen samt ytterligare militära resurser som kan uppträda där. Mot denna bakgrund anser regeringen att den militära närvaron i Göteborg och Göteborgs omgivning kommer att motsvara de krav den förändrade hotutvecklingen ställer.

Traditionsfrågor

Regeringens inriktning avseende Försvarsmaktens grundorganisation kommer att leda till omfattande förändringar. Flera förband kommer att läggas ned eller omorganiseras. En del i detta förändringsarbete utgörs av traditionsfrågorna för de enheter som läggs ned eller förändras på annat sätt.

Regeringen konstaterar att traditionsvården omfattar främst följande delar:

- allmänna traditionsärenden,
- ärenden rörande fälttecken,
- ärenden rörande heraldik och valspråk,

- tjänstetecken till uniform,
- ärenden rörande förbandsmarscher och igenkänningssignaler,
- ärenden rörande utmärkelsetecken,
- museiärenden,
- ärenden rörande militära kamratföreningar samt
- ceremoniella ärenden.

Med tiden har det vuxit fram gemensamma seder, ceremonier och symbolhandlingar inom förbanden. Dessa är ofta centrerade kring historiska händelser. Enligt regeringens mening förvaltas och förnyas ett förbands traditioner bäst av de människor som har en känsla för och vill levandehålla traditioner och som samtidigt accepterar nödvändigheten av förnyelse. Ett förbands traditioner skapar samhörighet, god förbandsanda och yrkesstolthet, vilket förbättrar möjligheterna att rekrytera och bibehålla skickliga personal samt ökar effektiviteten.

De synliga traditionerna vid ett förband utgörs bl.a. av fälttecken, heraldiskt vapen och valspråk, tjänstetecken till uniform, marsch och igenkänningssignal, högtidsdag, seder och bruk vid förbandet samt olika traditionsföremål. Vid förbanden finns också olika föremål med anknytning till respektive förband.

När ett förband läggs ned, organiseras om eller genomgår andra förändringar finns olika modeller för överföring av förbandets traditioner. Traditionerna kan föras vidare i befintlig förbandsorganisation antingen med oförändrad eller med ny benämning på förbandet. Det kan också vara så att ett eller flera förband slås samman i traditionshänseende. Den traditionsmässiga sammanslagningen återspeglas då t.ex. i benämningen av förbandet, fälttecknet eller tjänstetecken till uniform. En tredje modell är att förbandet läggs ned även avseende traditionerna. Ett annat förband kan i detta fall åläggas att bevara minnet av det nedlagda förbandet.

Vid överföring av traditioner från ett förband till ett annat sker detta företrädesvis inom samma truppslag/vapenslag och i yttersta undantagsfall till förband ur annan försvarsgren. Minnet av ett förband kan med fördel bevaras av annat förband, även ur annan försvarsgren, vapenslag eller truppslag, beläget i samma region som det nedlagda förbandet.

Regeringen anser att det är viktigt att traditionsfrågorna beaktas när Försvarsmakten förändras och att frågorna hanteras på ett lämpligt sätt. Enligt regeringens mening skall det vara Försvarsmakten som ansvarar för traditionsfrågorna, inklusive frågor om förbandens föremål.

Tidsförhållanden

Regeringen anser att de strukturella förändringarna skall genomföras enligt följande.

- Organisationsenheter och andra enheter läggs ned den 31 december 2004 eller vid den senare tidpunkt regeringen bestämmer.
- Avvecklingen av organisationsenheter och andra enheter som läggs ned skall vara slutförd senast 30 juni 2006.
- Omlokaliseringen av organisationsenheter, andra enheter eller verksamhet inleds den 1 januari 2005 eller vid den senare tidpunkt

regeringen bestämmer och skall vara slutförd senast den 30 juni 2006. Prop. 2004/05:43

- Omorganiseringen av organisationsenheter inleds den 1 januari 2005 eller vid den senare tidpunkt regeringen bestämmer och skall, om inte annat anges i det särskilda fallet, vara genomförd den 31 december 2005.
- Nya organisationsenheter inrättas den 1 januari 2005 eller vid den senare tidpunkt regeringen bestämmer.

Regeringen utgår från att Försvarsmakten snarast säger upp kontrakt för förhyrningar av mark, anläggningar och lokaler (MAL). Regeringen bedömer att besparingar med anledning av sådana uppsägningar senast kommer att kunna falla ut med början från och med andra halvåret 2006.

3.5 Ekonomiska frågor

De ekonomiska frågorna är av central betydelse i regeringens överväganden. Regeringen redovisar i detta avsnitt dels frågor om ekonomiska beräkningar och konsekvenser av den inriktning avseende grundorganisationen som regeringen redovisar, dels frågor om hyrestidens längd vad avser Försvarsmaktens förhyrningar av framförallt Fortifikationsverket. Dessa frågor har stor betydelse för att nå det långsiktiga målet om lägre fasta kostnader för den framtida grundorganisationen.

En utgångspunkt är att förändringarna i grundorganisationen skall leda till lägre driftskostnader. Vidare skall kostnaderna för nyinvesteringar och omlokaliseringar minimeras. Regeringen redovisar i detta avsnitt de hyreskostnadsminskningar och de nyinvesteringar som regeringens förslag och inriktning i övrigt sammantaget leder till. Vidare redovisas exempel på redan beslutade investeringar som kommer att påverka hyreskostnadsnivån under den kommande treårsperioden.

3.5.1 Hyresbesparingar

Regeringen bedömer att förändringarna av grundorganisationen kommer att innebära följande årliga hyresminskningar:

Orter som lämnas	Hyresbesparing/år i miljoner kronor
Arvidsjaur	22
Karlstad	5
Hammarö	11
Kristinehamn	51
Strängnäs	40
Säve	10
Vaxholm	40
Visby	55
Östersund	150
7 militärdistriktsgrupper	10
Summa	394

Till dessa minskningar kommer hyresminskningar om ca 70 miljoner kronor per år genom att Försvarsmakten avvecklar vissa övnings- och skjutfält. Den sammanlagda hyresminskningen kommer därför att uppgå till drygt 460 miljoner kronor per år vid fullt utfall.

Regeringen bedömer vidare att de minskade hyreskostnaderna kan börja falla ut andra halvåret 2006. Vissa delar av FMLOG kommer under 2007 att finnas kvar för att slutföra avvecklingen. Hyresbesparingarna beräknas därför falla ut till fullo vid ingången av 2008.

Vissa av de tidigare redovisade hyresminskningar uppkommer när verksamhet flyttas till en annan ort. Konsekvenserna av de större omlokaliseringarna redovisas senare i avsnittet..

Regeringen vill i detta sammanhang peka på att om det finns lokaler som inte kan avskiljas inom ett område, och därefter säljas, måste Försvarsmakten betala hyra också för dessa lokaler även om de inte används av myndigheten.

Den totala hyreskostnaden i Boden kommer, trots att A 9 omlokaliseras dit, att bibehållas på dagens nivå. Med den inriktning regeringen redovisar kommer lokalbeståndet i Boden att utnyttjas effektivare eftersom det inte längre kommer att finnas några tomma lokaler som Försvarsmakten måste betala hyra för.

Enligt regeringen kan det i Göteborg vara svårt att avskilja delar av området varför Försvarsmakten belastas med dessa hyreskostnader oavsett verksamhet. Regeringen bedömer att omlokaliseringen av FSC till Göteborg kommer att resultera i en ökad hyreskostnad för nuvarande Amf 4:s område om ca 6 miljoner kronor per år. Hyreskostnaden om ca 11 miljoner kronor i Hammarö sparas in. Den sammanlagda årliga hyreskostnaden för Försvarsmakten minskar därmed med ca 5 miljoner kronor. Till detta kommer att den årliga hyreskostnaden för Säve om ca 10 miljoner kronor sparas in när Säve lämnas.

För omlokaliseringen av Amf 1 till Haninge/Berga gäller följande. Genom de investeringar som måste göras i Haninge/Berga ökar de årliga hyreskostnaderna där från ca 70 miljoner kronor till ca 85 miljoner kronor. Samtidigt sparas hyreskostnaderna i Vaxholm om ca 40 miljoner kronor. Totalt innebär detta en årlig hyresbesparing för Försvarsmakten om ungefär 25 miljoner kronor. Till detta kommer besparingar genom att FMLOG kan rationalisera och koncentrera sin verksamhet till Muskö-Bergaområdet.

3.5.2 Investeringskostnader

I Försvarsmaktens underlag ingår de i Försvarsmaktens fastighetsförsörjningsplan införda behoven av nyinvesteringar som förbands-, skol- och centrumchefer anmälde och fick antagna i de långsiktiga verksamhetsinriktningsdialoger vilka genomfördes inför framtagandet av försvarsbeslutsunderlaget. Det sammanlagda investeringsbehovet under 2005 – 2008 uppgår till ca 4,3 miljarder kronor. I detta belopp ingår både de kostnader som föranleds av regeringens inriktning i denna proposition och de kostnader som föranleds av tidigare identifierade investeringsbehov grundade på bl.a. föregående försvarsbeslut. Dessa förhållanden kommer att preciseras följande avsnitt.

Regeringen noterar att Fortifikationsverket har medverkat i Prop. 2004/05:43 utarbetandet av underlaget om hyreskostnader och investeringar.

Investeringskostnader med anledning av regeringens förslag och inriktning i denna proposition

Investeringskostnaderna föranledda av förändringar i Boden bedöms uppgå till ca 50 miljoner kronor. Investeringarna omfattar främst anpassning av befintligt bestånd.

Regeringen har föreslagit att Marinbasen skall inrättas och att den skall bedriva verksamhet på tre orter. Ledningen skall vara lokaliserad till Karlskrona. Tyngdpunkten i den marina verksamheten kommer att vara Karlskrona och detta leder till ett investeringsbehov på totalt ca 110 miljoner kronor i Karlskrona. I dessa kostnader ingår bl.a. flyttning av viss verksamhet inom Örlogsskolorna samt Dyknavalcentrum till Karlskrona samt viss utbyggnad av kajer och anpassning i befintligt fastighetsbestånd.

Förändringarna i marinbasverksamheten i Haninge med flyttning till Haninge/Muskö leder till ett behov av smärre anpassningar i befintliga lokaler och flyttning av ubåtspontoner. Investeringskostnaderna beräknas uppgå till ca 10 miljoner kronor.

Investeringskostnaderna för omlokaliseringen av Amf 1 från Vaxholm till Haninge/Berga beräknas uppgå till totalt ca 165 miljoner kronor. I dessa kostnader ingår bl.a. utbyggnad för navigationssimulator, lednings träningsanläggning, hamn för stridsbåtar, upptagningsramp för stridsbåt, vågbrytare, anpassningar i lektionssalar/byggnader, stridshinderbana samt åtgärder för torrluftning av stridsbåt. Vidare ingår anläggningar för annan övningsverksamhet och anpassningar av dessa.

En flyttning av de sjöoperativa helikoptrarna till Ronneby bedöms inte föranleda andra investeringsbehov än de som skulle ha uppstått om de nya helikoptertyperna hade baserats på Haninge/Berga. Investeringen beräknas således till ca 220 miljoner kronor.

Regeringen har föreslagit att FMTS skall inrättas i Halmstad. Regeringen pekade där på att vissa frågor om den tekniska utbildningen behöver utredas ytterligare innan beslut kan fattas om investeringar. Det kan dock förutses att det kommer att bli nödvändigt att bygga ett nytt s.k. teknikhus för FMTS i Halmstad. Forsvarsmakten beräknar att detta skall kosta högst ca 320 miljoner kronor.

Regeringen har också redovisat frågor om det framtida samlade behovet av elevförläggningar i Halmstad för FMTS och MHS. Regeringen bedömde att när FMTS är fullt uppbyggt i Halmstad kommer det att behövas ytterligare 200 elevförlägningsplatser i Halmstad till en kostnad om ca 70 miljoner kronor. Investeringen kommer således inte att behöva göras förrän sent under den kommande treårsperioden. Detta innebär att investeringen kommer att falla ut i hyreskostnader för Forsvarsmakten mycket sent under treårsperioden eller därefter.

Omlokaliseringen av Motorskolan från Östersund till Skövde bedöms leda till ett investeringsbehov på ca 75 miljoner kronor.

Omlokaliseringen av FSC från Hammarö till Göteborg bedöms kräva ombyggnad av befintliga lokaler för ca 50 miljoner kronor.

FöMusC:s omlokalisering till Upplands-Bro/Kungsängen bedöms leda till ett investeringsbehov om ca 55 miljoner kronor. I beloppet ingår bl.a. lämplig övningslokal för orkestern. Regeringen konstaterar att detta redan tidigare identifierats som ett behov inom Försvarsmakten. Åtgärden är således nödvändig oavsett organisationsförändringarna i övrigt.

Kostnaderna för dessa investeringar kan beräknas till sammanlagt ca 905 miljoner kronor. I denna summa ingår inte kostnaderna för investeringar för de sjöoperativa helikoptrarna i Ronneby. De kostnaderna redovisas i stället i det totala beloppet för att införa helikopter 14 och 15 under följande avsnitt.

Investeringskostnader för redan fattade beslut

Regeringen vill också peka på att det finns ett antal redan beslutade organisationsförändringar som kommer att leda till krav på investeringar. Vidare finns det redan beslutade investeringar som ännu inte genomförts och av den anledningen ännu inte fallit ut i hyreskostnader. Samtliga dessa investeringar kommer att leda till ökade hyreskostnader under den kommande treårsperioden. Exempel på nämnda slag av investeringar är följande.

- Flygskolan på Malmen, ca 250 miljoner kronor,
- OPIL:s flyttning till Uppsala, ca 70 miljoner kronor,
- etapp 2 av införandet av JAS 39 Gripen vid F 21, ca 110 miljoner kronor samt
- införandet av helikopter 14 och 15 med hangarer m.m, ca 550 miljoner kronor.

Kostnaderna för dessa investeringar kan beräknas till sammanlagt ca 980 miljoner kronor.

Övriga investeringskostnader

Utöver de i föregående avsnitt redovisade kostnaderna kommer investeringar att behöva göras oberoende av förändringarna i grundorganisationen enligt denna proposition. Exempel på sådana investeringar framgår av det följande. Exempelen är hämtade ur Försvarsmaktens fastighetsförsörjningsplan för tiden 2005 – 2008. I planen finns ca 800 investeringsobjekt. Nedan redovisas sammanlagt investeringsbehov för delobjekt som kostar mer än 5 miljoner kronor.

- LG i Kungsängen, stall (Stockholm), utbildningshall, anpassningsåtgärder i lokaler för ca 100 miljoner kronor.
- I 19 i Boden, kasernrenoveringar, anpassningsåtgärder i garage och utbildningslokaler för ca 90 miljoner kronor.
- K 3 i Karlsborg, nytt motorområde, anpassningar i lokaler för ca 135 miljoner kronor.
- P 4 i Skövde, renovering av kasern, garage på Kvarn, vaktlokal på Kvarn, anpassningsåtgärder i lokaler för ca 90 miljoner kronor.
- P 7 i Revingehed, utbildningscentrum, anläggning för strid i ort, kassunbyggnader, utbildningshall för ca 80 miljoner kronor.
- Lv 6 i Halmstad, ny teknikhall för ca 20 miljoner kronor.

- Ing 2 i Eksjö, skärmtak, utbildningscentrum för ammunitionsröjning, ombyggnad av lokaler, väg till övningsfältet för ca 100 miljoner kronor.
- S 1 i Enköping, grupperingsplatser, studielokal för tolkar, skärmtak, anpassningar i lokaler för ca 130 miljoner kronor.
- T 2 i Skövde, utbildnings/vårdhall för ca 20 miljoner kronor.
- 4. minkrigsflottiljen, befälsförläggning i Skredsvik för ca 14 miljoner kronor.
- Marinbasen i Karlskrona, dyktank, anpassningsåtgärder i lokaler och kajer, ventilationsåtgärder för ca 70 miljoner kronor.
- F 7 i Såtenäs, ombyggnad för tillsynsplatser och personalutrymmen i en hangar för ca 110 miljoner kronor.
- F 17 i Ronneby, anpassning av hangar för Tp 100 för ca 16 miljoner kronor.
- F 21 i Luleå, nytt torn, tvätthall, nybyggnad för flygfältspluton, ombyggnad för utbildningsenheten för ca 82 miljoner kronor.
- Helikopterflottiljen i Linköping/Malmen, räddningsstation, anpassningar i lokaler, säkerhetshöjande åtgärder för ca 40 miljoner kronor.
- FMLOG försörjningsdivisionen, förrådsutbyggnad på ett antal platser för ca 165 miljoner kronor.
- FMLOG teknikdivisionen, åtgärder i tvätthallar, på kontrollstationer för hjulfordon, verkstäder och driftcentraler på ett antal platser för ca 230 miljoner kronor.
- FMLOG servicedivisionen, åtgärder i militärrestauranger samt diverse anpassningsåtgärder på ett antal platser för ca 60 miljoner kronor.
- Markstridsskolan i Skövde, anläggning för strid i ort på Kvarn, ombyggnad av skolhus på Kvarn, simulatorer i Skövde för ca 130 miljoner kronor.
- Sjöstridsskolan, ombyggnad för MIMER, anpassningar för simulatorer för ca 20 miljoner kronor.
- Uppsala, nytt torn och flygsäkerhetsåtgärder för ca 80 miljoner kronor.
- Försvarsmaktsgemensam konferensanläggning på Käsö, Göteborg, för ca 10 miljoner kronor.

Miljöåtgärder kommer att genomföras inom området övnings- och skjutfält genom att miljökulffång anläggs på skjutbanor och akustiska skjutbanor för ca 120 miljoner kronor.

Övriga åtgärder inom området övnings- och skjutfält såsom markinköp, rälsmålbånar och diverse utvecklingsåtgärder har planerats för ca 130 miljoner kronor.

Fortifikationsverket kommer att genomföra ägarrelaterade åtgärder för ca 370 miljoner kronor dels som en konsekvens av Försvarsmaktens investeringar dels som ett led i att förbättra den tekniska försörjningen. Exempel på åtgärder är anpassning av kraftförsörjning och miljöanpassad energiförsörjning.

Kostnaderna för dessa investeringar kan beräknas till sammanlagt ca 2 400 miljoner kronor.

Regeringen konstaterar att de förslag och den inriktning regeringen redovisat avseende förändringar i grundorganisationen, tillsammans med övriga här redovisade investeringskostnader sammantaget leder till att Försvarsmaktens hyror från och med 2008 kommer att uppgå till ca 2 700 miljoner kronor per år. Regeringen vill samtidigt peka på att en prolongering av 2000 års försvarsbeslut skulle ha inneburit en årlig hyreskostnad från 2007 om ungefär 3 100 miljoner kronor.

3.5.4 Hyrestider

Regeringen anser att hyressättningssystemet och därmed hyresavtalens löptider måste anpassas till vad som i övrigt gäller inom den statliga fastighetsförvaltningen. Regeringen avser att ge Fortifikationsverket och Försvarsmakten i uppdrag att omförhandla befintliga hyresavtal, förutom för de fastigheter som enligt kommande riksdagsbeslut skall avvecklas. De fastigheter som Försvarsmakten hyr av Fortifikationsverket är s.k. ändamålsfastigheter d.v.s. det finns ingen eller begränsad alternativanvändning av lokalerna. Ett hyressättningssystem med längre hyrestider, anpassade till både verksamhetens behov och investeringens livslängd skulle, enligt regeringen, utveckla fastighetsförvaltningen och lokal-försörjningen. Erfarenheterna från andra statliga områden med motsvarande fastigheter visar på detta. Statsmakterna får också härigenom ett förbättrat beslutsunderlag genom att de faktiska hyreskostnaderna synliggörs och kan beaktas inför framtida investeringsbeslut.

3.6 Särskilda frågor

Under denna rubrik behandlar regeringen vissa frågor som är av försvarsmaktsövergripande karaktär och frågor som av andra skäl bör behandlas särskilt.

3.6.1 Garnisonschef

Regeringen anser att det är angeläget att skapa större enheter och att samordna verksamhet. Regeringen anser därför att begreppet garnisonschef bör belysas särskilt. En utgångspunkt i ett sådant fortsatt arbete kan vara att en garnisonschef skall samordna och besluta om ordnings- och säkerhetstjänst, vakttjänst, informationstjänst och gemensam ceremoniell verksamhet inom garnisonen samt även i övrigt i fråga om den verksamhet inom garnisonen som behöver samordnas. Garnisonschefen skall även samordna fastighetsförsörjningen inom garnisonen. Han skall vidare ansvara för den samverkan med andra myndigheter samt kommuner och landsting inom garnisonen som kan krävas samt i övrigt vara Försvarsmaktens representant gentemot samhället i övrigt på orten.

Vidare kan enligt regeringen övervägas om inte garnisonschefens roll bör tydliggöras och stärkas. Detta bör, utöver det som redovisats i föregående stycke, i första hand omfatta samordning av stödverksam-

heten inom garnisonen. I det sammanhanget kan garnisonsbegreppet ses över. I dag finns geografiska kopplingar mellan garnison och kommun. I en översyn bör även näraliggande kommuners geografiska område kunna inordnas när det gäller stödverksamheten. Ett synsätt av detta slag skulle skapa bättre förutsättningar för en fortsatt effektivisering av Försvarsmaktens verksamhet.

En inriktning på mycket lång sikt kan enligt regeringen vara att garnisonschefen ges ett utökat ansvar även för den övriga verksamheten, inklusive utbildning och övningar, inom garnisonen. Det är enligt regeringen i första hand Försvarsmakten som skall hantera den frågan. Regeringen utgår från att Försvarsmakten fortsätter att utveckla garnisonscheferns rollen m.m.

3.6.2 Anläggningar för strid i bebyggelse

Regeringen konstaterar att behovet av att kunna genomföra väpnad strid i bebyggelse har ökat påtagligt under de senaste åren, bl.a. med hänsyn till Försvarsmaktens internationella insatser. Denna miljö ställer mycket stora krav både på den enskilde soldaten och på förband samt på chefers förmåga att leda olika enheter i en sådan miljö. För att skapa förutsättningar för insatsorganisationen att lösa sådana uppgifter är det nödvändigt att Försvarsmakten disponerar särskilda utbildningsanordningar. Dessa anläggningar är nivåindelade beroende på vilken förbandsstorlek som kan träna på respektive plats. I en nivå 3-anläggning kan ett kompani träna samtidigt, i en nivå 2-anläggning kan en pluton träna samtidigt och i en nivå 1-anläggning kan en till två grupper träna samtidigt.

För att säkerställa insatsorganisationens behov av utbildningsanordningar för strid i bebyggelse bör utvecklingen enligt regeringen gå mot att det skall finnas en nivå 3-anläggning. Denna bör ligga i Kvarn. Vidare bör en nivå 2-anläggning finnas vid Livgardet i Upplands-Bro/Kungsängen. Vid denna anläggning skall enheter som skall lösa internationella uppgifter kunna genomföra nödvändig utbildning. Slutligen bör det finnas nivå 1-anläggningar vid de mekaniserade utbildningsplattformarna. De enheter inom marinstridskrafterna och flygstridskrafterna som behöver förmåga att uppträda i bebyggelse skall genomföra nödvändig träning vid de anläggningar som utvecklas för arméstridskrafterna.

3.6.3 Konsekvenser för Fortifikationsverket

Förändringarna i Försvarsmaktens grundorganisation kommer att leda till att ett antal utbildningsplattformar lämnas och att verksamheten på flera av de kvarvarande garnisonsorterna utökas med ny-, till- och ombyggnad som följd. Dessa förändringar kommer att få konsekvenser för Fortifikationsverket och dess verksamhet.

För närvarande förvaltar Fortifikationsverket ungefär 4,6 miljoner kvm lokalyta. Verket beräknar att förändringarna i grundorganisationen kommer att leda till en minskning med 1 miljon kvm lokalyta. Till detta kommer avveckling av förråd om tillsammans ca 0,7 miljoner kvm

lokalyta. Fortifikationsverkets beräkningar visar att verket 2010 således kommer att förvalta ca 2,9 miljoner kvm lokalyta. Under perioden 2004 – 2010 beräknas vidare antalet fortifikatoriska anläggningar minska från 14 800 stycken till 6 000 stycken.

Det är enligt regeringen viktigt att det finns ett nära samarbete mellan Försvarmakten och Fortifikationsverket vid fastighetsavvecklingen för att underlätta en snabb avyttring av fastigheter som Försvarmakten lämnar.

Fortifikationsverket bedömer att förändringarna i grundorganisationen kommer att leda till att ca 260 personer inom myndigheten kan sägas upp. Verket kommer också att behöva ändra sin organisation. Den största förändringen kommer att behöva göras inom den regionala organisationen, men även att huvudkontoret i Eskilstuna kommer att beröras. Myndigheten bedömer att antalet fastighetsområden kommer att minska från nio till tre-fem områden.

3.7 Grundorganisationens framtida utformning

Regeringens förslag: Grundorganisationen skall ha den omfattning och organisationsenheterna skall vara lokaliserade i enlighet med vad som framgår av det följande.

Skälen för regeringens förslag: Regeringens förslag innebär att följande organisationsenheter kommer att ingå i Försvarmaktens grundorganisation. Regeringen vill erinra om att förteckningen tar upp endast de organisationsenheter som riksdagen beslutar om.

Regeringen vill också peka på att förteckningen tar upp respektive organisationsenhet och lokaliseringsorten för enhetens ledning. För ett antal organisationsenheter gäller att verksamhet bedrivs på flera orter. Som exempel kan nämnas att Högkvarteret är lokaliserat till Stockholm men har den operativa insatsledningen i Uppsala. Luftstridsskolan kommer att vara lokaliserad till Uppsala. I skolan skall ingå Flygskolan som är lokaliserad till Linköping/Malmen och bedriver flygutbildningen där. Vidare gäller att i vissa organisationsenheter ingår verksamhet som tidigare varit en separat organisationsenhet. Ett exempel på detta är att inom Livgardet finns Swedint.

Ledning

Högkvarteret	Stockholm
--------------	-----------

Södra militärdistriktsstaben	Göteborg
Mellersta militärdistriktsstaben	Strängnäs
Norra militärdistriktsstaben	Boden

Förband

Livgardet	Upplands-Bro/Kungsängen
Norrbottens regemente	Boden
Livregementets husarer	Karlsborg
Skaraborgs regemente	Skövde
Södra skånska regementet	Lund/Revinge

Artilleriregementet	Boden
Luftvärnsregementet	Halmstad
Göta ingenjörregemente	Eksjö
Upplands regemente	Enköping
Göta trängregemente	Skövde
Första ubåtsflottiljen	Karlskrona
Tredje ytstridsflottiljen	Karlskrona
Fjärde minkrigsflottiljen	Haninge/Muskö
Vaxholms amfibieregemente	Haninge/Berga
Marinbasen	Karlskrona
Skaraborgs flygflottilj	Lidköping/Såtenäs
Blekinge flygflottilj	Ronneby
Norrbottnens flygflottilj	Luleå
Försvarsmaktens helikopterflottilj	Linköping/Malmen
Försvarsmaktens logistik	Stockholm

Skolor och centrum	
Militärhögskolan Karlberg	Solna
Militärhögskolan Halmstad	Halmstad
Markstridsskolan	Skövde
Sjöstridsskolan	Karlskrona
Luftstridsskolan	Uppsala
Försvarsmaktens tekniska skola	Halmstad

Totalförsvarets skyddscentrum	Umeå
Försvarsmaktens sjukvårdscentrum	Göteborg

3.8 Försvarsmaktens säkerhetsinspektion

Regeringens bedömning: Den roll som chefen för Försvarsmaktens säkerhetsinspektion har inom myndigheten bör stärkas genom förändringar i förordningen (2000:555) med instruktion för Försvarsmakten. Chefen för Säkerhetsinspektionen bör ges möjlighet att i principiellt viktiga säkerhetsfrågor vända sig direkt till regeringen. Vidare bör det vara regeringen som beslutar om placering av chefen för Säkerhetsinspektionen efter anmälan av Försvarsmakten.

Skälen för regeringens bedömning: Försvarsmakten har samlat sitt arbete med att hantera risker för personal, arbetsmiljö och marin yttre miljö vid all verksamhet inom begreppet verksamhetssäkerhet. Detta arbete leds av Försvarsmaktens säkerhetsinspektion, som ingår i Försvarsmaktens högkvarter.

En viktig utgångspunkt i myndighetens säkerhetsarbete är systemet med avvikelserapportering. Alla olyckor och tillbud skall rapporteras. Syftet med rapporteringen är inte att straffa en felande utan att rätta till oklarheter och felaktigheter. Regeringen konstaterar att Försvarsmakten genom Säkerhetsinspektionen bedriver ett aktivt och i många avseenden framgångsrikt säkerhetsarbete. Olyckorna med personskador minskar successivt. Bland de totalförsvarspliktiga inträffade 1999 ca 65 olyckor med personskada per 100 000 tjänstgöringsdagar. År 2003 inträffade ca

40 olyckor. För anställda inträffade 1999 elva olyckor per 1 000 anställda medan antalet 2003 hade sjunkit till sju olyckor. Antalet totalförsvarspliktiga och anställda som omkommit i tjänsten är genomgående lågt. År 2003 innebar dock en tydlig förändring i detta avseende i och med att sammanlagt tio anställda och totalförsvarspliktiga omkom i fem olyckor.

Även om Försvarsmakten bedriver ett ambitiöst säkerhetsarbete anser regeringen att fortsatta åtgärder måste vidtas, framförallt för att minska antalet omkomna i tjänsten ännu mer. Inriktningen måste vara att ingen anställd eller totalförsvarspliktig skall dödas i tjänsten. Mot denna bakgrund ser regeringen mycket allvarligt på att så många anställda och totalförsvarspliktiga omkom under 2003.

Regeringen anser att säkerhetsarbetet inom Försvarsmakten är mycket viktigt. Betydelsen understryks bl.a. av det förhållandet att Sverige tillämpar en totalförsvarsplikt där unga människor kallas in till tjänstgöring. Regeringen anser därför att det är angeläget att Säkerhetsinspektionen har ändamålsenliga möjligheter för att på ett effektivt sätt kunna genomföra säkerhetsfrämjande åtgärder. I detta ligger att säkerhetsaspekten alltid måste väga tungt i de slutliga avvägningarna. Det är myndigheten och inte regeringen som skall ansvara för dessa avvägningar, men regeringen kan bidra till att skapa en avvägnings- och beslutsstruktur som stärker säkerhetsorganets ställning. Principiellt gäller enligt regeringen att ett säkerhetsorgan bör ha en stark och så långt möjligt fristående ställning. Regeringen anser att den struktur som f.n. gäller för säkerhetsarbetet inom Försvarsmakten i huvudsak är lämplig. Regeringen anser dock att några förändringar bör genomföras för att stärka chefens för Säkerhetsinspektionen roll inom Försvarsmakten.

Säkerhetsinspektionen ingår enligt 17 § förordningen (2000:555) med instruktion för Försvarsmakten som en enhet i Högkvarteret. Säkerhetsinspektionen är därmed i sin utövning underställd chefen för Försvarsmakten. När det gäller tillsynsverksamhet både inom och utom Försvarsmakten har tillsynsorganet ofta en självständig ställning i sin tillsynsroll. På detta sätt tillförsäkras objektivitet i tillsynen samtidigt som risken för påverkan från den över vilken tillsynen utövas minskar. Inom Försvarsmakten gäller detta generalläkaren, se 24 § andra stycket myndighetens instruktion. Enligt denna bestämmelse är generalläkaren inte underställd överbefälhavaren i sin tillsynsfunktion. Regeringen behandlade generalläkarens tillsynsfunktion m.m. i prop. 1992/93:100 bil. 5, s. 27 – 32.

Regeringen anser att Säkerhetsinspektionens ställning inom myndigheten Försvarsmakten bör stärkas. Chefen för Säkerhetsinspektionen bör sålunda ges en ställning i säkerhetsarbetet inom Försvarsmakten som liknar generalläkarens i generalläkarens tillsynsfunktion. Detta skulle innebära att chefen för Säkerhetsinspektionen i säkerhetsfrågor av större betydelse för Försvarsmaktens personal – såväl anställd som totalförsvarspliktig och frivillig personal – inte skall vara underställd chefen för Försvarsmakten utan i stället ha möjlighet att vända sig direkt till regeringen. Genom en sådan ordning skulle chefen för Säkerhetsinspektionen alltid direkt och utan att ärendet beslutas av Försvarsmaktens ledning kunna lämna förslag till regeringen eller informera om säkerhetsfrågor som är principiellt viktiga. Däremot bör chefen för Säkerhets-

inspektionen inte ges någon föreskriftsrätt utöver den som redan finns enligt nuvarande bestämmelser. Prop. 2004/05:43

I dag är det Försvarsmakten som genom eget beslut tillsätter chefen för Säkerhetsinspektionen. För att ytterligare stärka Säkerhetsinspektionens roll inom myndigheten anser regeringen att det bör vara regeringen som, efter anmälan av Försvarsmakten, beslutar placering av chefen för Säkerhetsinspektionen. En sådan ordning gäller för bl.a. chefen för Försvarsmaktens internrevision. Regeringen anser att samma förhållande skall gälla avseende säkerhetsarbetet. Regeringen avser att genomföra dessa förändringar genom ändringar i förordningen (2000:555) med instruktion för Försvarsmakten.

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 28 oktober 2004

Närvarande: statsministern Persson, ordförande, och statsråden Freivalds, Sahlin, Pagrotsky, Östros, Messing, Lövdén, Ringholm, Y. Johansson, Bodström, Sommestad, Karlsson, Nykvist, Andnor, Nuder, Hallengren, Björklund, Holmberg, Jämtin

Föredragande: statsrådet Björklund

Regeringen beslutar proposition 2004/05:43 Försvarsmaktens grundorganisation.